

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2023

Bc. Kristýna Sekalová

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE
FAKULTA BEZPEČNOSTNĚ PRÁVNÍ
Katedra společenských věd PA

Sérioví vrazi

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Serial killers
Diploma thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
Ing. PhDr. Červený Viktor Ph.D.

AUTOR PRÁCE
Bc. Kristýna Sekalová

PRAHA
2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Benešově, dne 14. 3. 2023

.....

Bc. Kristýna Sekalová

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala vedoucímu diplomové práce panu doktoru Viktoru Červenému za odbornou přípravu a metodologickou pomoc při zadání a zpracování mé práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině a blízkým za jejich pomoc, trpělivost a velkou podporu.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá problematikou etiologie kriminálního chování sériových vrahů. Vysvětluje rozdíl mezi vraždou masovou, sériovou a záchvatovou. Zaměřuje se na fáze sériové vraždy především z hlediska vnímání a prožívání vraha. Dále se věnuje pachatelům sériové vraždy a snaží se podat ucelený rejstřík informací o stádiích stavu psychiky vraha před, v průběhu a po dokonání vraždy. Poté se práce stáčí k tématu typologie sériových vrahů z hlediska motivace, organizovanosti a chování a uvádí příklady behaviorálně patologických jevů coby prediktorů násilného chování. V závěru vysvětluje pojem psychologického profilování, jeho podstatu při vyšetřování sériových vrahů, a nakonec uvádí konkrétní příklady nejznámějších sériových vrahů.

KLÍČOVÁ SLOVA

Sériový vrah * sériová vražda * masová vražda * záchvatová vražda * psychologický profil * patologické chování * typologie * predikce *

ANNOTATION

The diploma thesis deals with the etiology of the criminal behavior of serial killers. Explains the difference between mass, serial, and spree murder. It focuses on the stages of serial murder, mainly from the point of view of the perception and experience of the killer. It also deals with the perpetrators of serial murder and tries to provide a comprehensive register of information about the stages of the killer's mental state before, during and after the murder. Then the work turns to the topic of the typology of serial killers in terms of motivation, organization and behavior and gives examples of behaviorally pathological phenomena as predictors of violent behavior. In the end, it explains the concept of psychological profiling, its importance in the investigation of serial killers, and finally gives specific examples of the most famous serial killers.

KEYWORDS

Serial killer * serial murder * mass murder * spree murder * psychological profile * pathological behavior * typology * prediction *

Obsah

Úvod	8
1. Sériová vražda	10
1.1 Druhy mnohonásobných vražd	10
1.2 Masová vražda.....	11
1.2.1 Masové vraždy v číslech	12
1.3 Záchvatová vražda.....	13
1.4 Sériová vražda	14
1.4.1 Sedm fází sériové vraždy	14
2. Sérioví vrazi	21
2.1 Stádia stavu psychiky.....	22
2.2 Typologie sériových vrahů	24
2.2.1 Empirická typologie.....	24
2.2.2 Typologie na základě motivu.....	27
2.2.3 Typologie na základě organizovanosti pachatele.....	32
2.2.4 Behaviorální typologie.....	34
2.3 Vybrané behaviorálně patologické jevy.....	36
2.3.1 Hostilita ke zvířatům.....	37
2.3.2 Fascinace ohněm.....	38
2.3.3 Enuréza	38
2.4 Mýty a fakta o sériových vrazích.....	39
2.4.1 Sérioví vrazi pochází vždy z rozvrácených rodin.....	39
2.4.2 Sérioví vrazi jsou muži bílé pleti.....	39
2.4.3 Sérioví vrazi jsou géniové.....	40
3. Psychologické profilování	41

3.1	Škola analýzy trestného činu FBI (Americký model).....	42
3.2	Škola investigativní psychologie (Britský model).....	43
3.3	Konkrétní příklady sériových vrahů	43
3.3.1	Theodor Robert Bundy	45
3.3.2	Andrei Romanovich Čikatilo	49
3.3.3	Jeffrey Lionel Dahmer	55
	Závěr	59
	Seznam použitých zkratk.....	64
	Seznam použité literatury.....	65

Úvod

Když jsme si před rokem měli vybírat téma pro diplomovou práci, okamžitě jsem věděla, na jaké katedře chci psát a jakým tématem bych se chtěla zabývat. Už od počátku studia na vysoké škole jsem si zapisovala volitelné předměty z odvětví společenských věd a především psychologie, jako jsou forenzní psychologie, policejní psychologie, soudní psychiatrie a sexuologie a další jim podobné, kvůli mému zájmu proniknout hlouběji do této problematiky.

Když jsem se svým nápadem psát o sériových vražích a jejich psychologickém profilu šla za panem doktorem Červeným, byla jsem upozorněna na to, že bude obtížné takovéto téma zpracovat, ale vidina toho, že budu konečně moci psát o něčem z opravdového a upřímného zájmu mě neodradila.

Problematika vražd, a především pak sériových vrahů, mě z hlediska psychologie zajímá už velice dlouho. Vždy jsem uvažovala nad tím, co se takovýmto lidem musí honit hlavou, když páchají takové nepředstavitelné násilí. Co je přimělo ke spáchání činu tak hrozného, jako je vražda, natož pak jejich mnohočetná série. Byla to traumatická událost v jejich dětství či dospívání? Prostředí, ve kterém vyrůstali? Jejich rodina a přátelé, kterými se obklopovali? Mohla na to mít vliv i genetika či fyziologická změna? To jsou otázky, na které bych ráda touto prací odpověděla jak sobě, tak i všem čtenářům.

Bude zde snaha o zpracování takové práce, která bude čtivá, a uspokojí jak požadavky odborníků, tak i veřejnosti, která se s takovouto problematikou nemusela ještě nikdy setkat.

Téma sériových vrahů, jejich psychologických profilů a sériových vražd je poměrně dosti obsáhlé a z tohoto důvodu ho nelze zpracovat podrobně v jedné práci. Přesto bude snaha podat ucelený rejstřík informací, poznatků a výsledků, kterých se doberu.

První kapitola se věnuje pojmu sériová vražda. Jaká je její definice, jaké jsou fáze sériové vraždy a také tomu, pro jaký typ vraha jsou jednotlivé fáze dominantní. Jsou zde uvedeny i další faktory, které jsou při zkoumání sériových vražd podstatné. Dále diplomová práce popisuje ostatní druhy mnohonásobných vražd, se kterými v dnešní době bývá pojem sériová vražda zaměňován. Konkrétně se

jedná o vraždu masovou, která je v posledních letech velkým „trendem“ především v USA zejména na školách a vraždu záchvatovou.

Druhá kapitola se již věnuje hlavnímu tématu diplomové práce, a to právě sériovým vrhům jako takovým. Je zde vysvětleno, kdo to sériový vrah je, a jaká kritéria musí splňovat, aby nabyl takového titulu. Je zde část, která se věnuje rozdělení sériových vrahů na základě jejich typologie. Tu lze dělit podle jejich motivu, stádia stavu jejich psychiky před, v průběhu a po spáchání vraždy, organizovanosti a chování. K behaviorální typologii pak uvádím vybrané behaviorálně patologické jevy, které mohou působit jako prediktory násilného chování.

Třetí kapitola se pak věnuje pojmu psychologické profilování sériových vrahů, protože při vyšetřování nejen sériových vražd bývá tato metoda využívána k dopadení pachatele. K tomuto tématu je pak v závěru kapitoly představeno několik nejznámějších a zároveň i nejbrutálnějších sériových vrahů v dějinách, u kterých bylo mimo jiné k dopadení použito právě psychologické profilování. Je zde popsána jejich životní cestu od narození až po zformování osoby sériového vraha, na kterou mělo efekt několik vnitřních i vnějších faktorů. Poté přichází část, která se věnuje jejich vražedné sérii, způsobu spáchání a obětem. Nakonec je vždy popsán způsob jejich dopadení, výsledek soudního procesu a trest, který jim byl udělen. Tuto část mé diplomové práce lze také považovat za jakousi empirickou část, ve které budu vycházet z ověřených informací o konkrétních sériových vražích.

V závěru práce bude snaha o shrnutí poznatků, ke kterým jsem se v průběhu své práce dostala a popsání nejčastěji se vyskytujících aspektů, které mají na zformování osobnosti sériového vraha největší vliv.

1. Sériová vražda

1.1 Druhy mnohonásobných vražd

Ať už v prostředí informačních médií či pouhé neinformované populace se poměrně často setkáváme se zaměřováním pojmů mnohonásobných vražd. Sériovým vrahem či masovým vrahem bývá nazýván mnohdy každý pachatel, který záměrně usmrtí větší množství obětí. Z hlediska psychologie, kriminalistiky či behaviorální patologie jde však o dva naprosto rozdílné činy, profily i osobnosti pachatele. Rozpor zde bývá obvykle také v motivaci, způsobu spáchání, místu činu i zbrani, která je při páčání použita. Aby toho ovšem nebylo málo, existuje ještě další, třetí, druh mnohonásobného vraha, a to takzvaný vrah záchvatový.

Není od věci zmínit, že odborníci z celého světa se po dlouhou časovou periodu snažili dojít ke společné definici těchto pojmů, která bude respektovat odlišné pohledy z všemožných oborů. Pokud by se měly velice jednoduše, ve zkratce a poměrně laicky tyto 3 druhy mnohonásobných vražd, potažmo vrahů, popsat, vypadalo by to asi následovně: masový vrah vraždí, jak už název napovídá, v mase, tudíž je zabito velké množství lidí na jednom místě, v jeden okamžik na rozdíl od vraha sériového, který vraždí v sérii, tedy v různých časových intervalech, mezi kterými dochází k emociálnímu vychladnutí a děje se tomu tak na různých místech. Poslední, záchvatový, vrah je o něco komplikovanější. Vraždí v jakési sérii, která se však po jisté době uklidní a skončí.¹

¹ DRBOHLAV, Andrej. Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

1.2 Masová vražda

Definice masové vraždy podle FBI je spáchání čtyř a více vražd během jedné akce v jedné časové lince bez významného časového rozestupu mezi vraždami.² Z pohledu forenzních psychologů je masovým vrahem ten, kdo spáchá vraždu již tří a více obětí.³

Co se týče masových vražd, lze je pro terminologickou jednotnost a interpretaci patologických jevů rozdělit do několika podskupin či subtypů. Díky tomuto rozdělení se lze přehledněji orientovat a nebrat jako jedinou pojící okolnost to, že usmrtí naráz větší množství lidí. Dle doktora Drbohlava lze dělit masové vrahy na základě jejich obětí, použitých zbraní, věku, motivů, psychologickému vývoji, a tedy i profilu či prostředí do těchto podskupin:

- masové vraždy v rodinném prostředí;
- masové útoky na školách;
- masové vraždy na veřejných místech;
- masové sebevraždy organizované jedincem;
- teritoriální konflikty obchodních zájmů (války gangů);
- genocida – democida – politicida;
- teroristické útoky;
- specifické masové vraždy (záměrná havárie letadla).⁴

² FBI (Federal Bureau of Investigation). Serial murder. Dostupné z: <http://www.fbi.gov/stats-services/publications/serial-murder>

³ MELOY, J. R. *The seven myths of mass murder*. The Psychiatric times Dostupné z: <http://www.psychiatrictimes.com/seven-myths-mass-murder>

⁴ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vraždů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5599-1.

1.2.1 Masové vraždy v číslech

Díky médiím jsou nejznámějším fenoménem masové vraždy na školách. V roce 2018 bylo na Amerických školách zavražděno při masových útocích 113 obětí.⁵ Ráda bych proto k tomuto závažnému tématu uvedla několik statistických faktů, které nám snad pomohou snadněji proniknout k jádru problému.

- 300 % nárůst masových útoků ve školách a veřejných místech v letech 2010–2014 oproti vývoji za posledních 30 let
- 283 masových útoků evidovaných v USA během roku 2014 a 55 z nich skončilo masovou vraždou
- 97 % masových vrahů v USA mělo již dříve psychiatrický záznam
- 82 % vrahů v USA používá k útoku legálně drženou zbraň
- 81 % masových střelců na školách se o svém záměru vraždit někomu před útokem svěřilo
- 78 % masových střelců na školách mělo sebevražedné myšlenky nebo se již pokusilo o sebevraždu.
- 73 % útoků je provedeno střelnou zbraní
- 57 % obětí zná útočníka osobně
- 34 % útoků v USA se stane na školách
- 33 % vrahů zemře na místě činu⁶

⁵ GAWRON, Tomáš. *Fact check: rekordní vražednost na amerických školách*, info.cz. *Zbrojnice.com* 26.1.2019 Dostupné z: <https://zbrojnice.com/2019/01/26/fact-check-rekordni-vrazednost-na-americkych-skolach-info-cz/>

⁶ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5599-1.

1.3 Záchvatová vražda

Vrah záchvatový je pachatel, který spáchá vraždu, která je specifická zabitím tří a více obětí na různých místech, po dobu hodin až dnů bez období, které se nazývá „*cooling off*“ neboli ochlazení.⁷

Perioda „*cooling off*“ je termínem, který je velmi těžké u tohoto typu vraždy vymezit. Ačkoli je hojně diskutovaný, je do dnešní doby klíčovým rozdílem mezi vraždou sériovou a záchvatovou. Vychladnutí lze popsat jako období, kdy dochází k rozmýšlení další vraždy, emociálnímu vychladnutí a přerušení vražedné řady. U záchvatového vraha, na rozdíl od vraha sériového, právě toto období schází. V Česku se lze ve spojení s tímto pojmem setkat s označením „*vrah na vražedné vlně*“. Způsob páchaní vražd záchvatového vraha je v jednom poměrně krátkém časovém úseku, v určité lokalitě, avšak na různých místech činu. Typické je následné okamžité a náhlé ukončení vraždění bez pokračování.⁸

Pro představu by v praxi probíhala záchvatová vražda následovně: Vrah začne vyvražděním členů rodiny doma, poté se přemístí do nákupního centra, kde ve svém vražedném běsnění pokračuje, a nakonec jej u v místní nemocnici. Celá tato akce netrvá déle než několik hodin či maximálně dnů a odehrává se na různých místech činu, které se ovšem nacházejí ve stejné lokalitě v okruhu několika kilometrů. Jak je patrné, mezi činy nemá vrah prostor pro vychladnutí a jedná téměř bez rozmyslu.

⁷ FBI (Federal Bureau of Investigation). Serial murder. Dostupné z: <http://www.fbi.gov/stats-services/publications/serial-murder>

⁸ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vraždů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5599-1.

1.4 Sériová vražda

Nejdůležitějším typem vraždy je pro mou práci vražda sériová. Jedná se o poměrně neobvyklou událost, která tvoří méně než jedno procento všech vražd spáchaných za určitý rok.⁹ Sériová vražda je takový čin, který je spáchán z jakéhosi sexuálního či duševního nátlaku na psychiku vraha. Z definice vyplývá, že musí dojít k vraždě dvou a více obětí, jedním či více vrahy, v odlišných časových linkách, mezi kterými dochází k už dříve zmíněné periodě emočního vychladnutí nazývané „*cooling off periodou*“. Tato fáze odděluje vraha sériového od vraha masového či záchvatového.¹⁰

1.4.1 Sedm fází sériové vraždy

Sériovou vraždu lze dle Schechtera rozdělit do několika, konkrétně sedmi, fází, které je možné pozorovat krok po kroku. Můžeme říct, že zde existuje jakýsi příběh, od vzniku impulzu, ať už vnějšího či vnitřního, přes vytipování oběti, uskutečnění samotného násilného činu, který je pro každého jednotlivého vraha specifický svou intenzitou či typem, až po vraždu a její působení v mysli pachatele. Každá z těchto fází popisuje nejdůležitější momenty zhodnocení situace a následnou reakci na ně. Velké množství patologicky jednajících jedinců se po dovršení určité fáze rozhodne dále nepokračovat. Může to být strachem, uvědoměním si vážnosti svého jednání nebo třeba ztrátou síly pokračovat. Každý sériový vrah prochází těmito fázemi však individuálně kvůli jeho charakteristickým odlišnostem. Proto se může stát, že některá z fází se pro vraha stane dominantnější než ostatní, jelikož právě ta naplňuje jeho motiv. Hlavním účelem pro vraha tedy nemusí být vražda samotná, ale může jím být kupříkladu podmanění oběti a pocit moci, který při tom zažívá. Další typ pachatele se může zase vyznačovat tím, že vědomě některou z fází, například vyhledávání, která je

⁹ FBI: Reports and publications. FBI [online]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/stats-services/publications/serial-murder>

¹⁰ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.

charakteristická pro predátora, co svou oběť nejprve zpozvzdálí pozoruje, vynechá, a jedná naprosto spontánně a impulzivně. Na základě toho, kolika a jak fázemi vrah projde lze určit jeho typický vzorec způsobu vraždění neboli jeho modus operandi.¹¹

- 1) První fáze: Aura – V této počáteční fázi se potenciální vrah uzavírá sám do sebe a začínají se v mu v mysli utvářet všelijaké představy perverzního typu, ve kterých nalézá uspokojení. Ačkoli se v tento moment může na venek jevit jako naprosto spořádaný, bezproblémový člověk, pro někoho přítel, soused či partner, již v tento okamžik se začíná rodit náš budoucí sériový vrah. Z fantazírování o zvrhlých představách smrti, které by nám přišli nemyslitelné se pomalu ale jistě stávají nutkavé či chcete-li vtíravé myšlenky, kterým je postupem času čím dál těžší odolávat. Vnímání reality je zkreslené. Pachatel již nedokáže čelit nátlaku jeho vlastní mysli, a začíná své vize převádět do reality.

- 2) Druhá fáze: Navíjecí, Vyhledávací – V tento moment pachatel začíná mapovat lokality, které mu připadají vhodné pro případné spáchání útoku a tím i naplnění jeho touhy. Vyhlíží si potenciální oběť. Projíždí kolem míst jako jsou školy, hojně obydlené čtvrti, zastávky veřejné dopravy či parky, kam chodí lidé trávit svůj volný čas. Vrah se na tato místa vrací opakovaně do té doby, než dosáhne úspěchu.¹² Často se stává, že po dokončení vraždy pachatel cestuje napříč zemí, kde pro vykonání další vraždy vyhledává místa, která se podobají tomu předešlému. U poměrně velkého počtu sériových vrahů bylo zjištěno, že tato místa zvolili z důvodu napodobování jednání někoho jiného, který jim byl příkladem. Tak tomu bylo kupříkladu i u Andreje Čikatila, který se nechal inspirovat Fritzem

¹¹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4, s. 26.

¹² SCHECHTER, Harold a EVERIT, David, *A-Z Encyclopedia of Serial Killers*. Pocket Books, 1996, s. 222-224

Haarmannem známým jako „Řezník z Hannoveru“, který si své oběti vybíral z cestujících na Hannoverském nádraží.

- 3) Třetí fáze: Opanování – Jak už z názvu vypovídá, v tento moment se vrah snaží svou oběť dostat pod kontrolu. Jedná buď impulzivně a bez varování, kdy popadne svou oběť na již dříve vytipovaném místě či vnikne do obydlí kde začne vraždit. Pachatel obvykle zažívá pocit uspokojení a nadvlády při nalákání oběti do pasti, ve které je bezbranná.¹³ Nějací vrahové se snaží v obětech vzbudit důvěru a nalákat je na různé předměty či služby. U dětí se může jednat o sladkosti či hračky, v chudších oblastech jde o různé dary v podobě peněz, šperků či dokonce jídla. Druhý typ vraha je ten, který jde „na jistotu“ do předem pečlivě vybraného domu, kde mu nehrozí nebezpečí v podobě prozrazení. Jedná se většinou o osamocené stavby na kraji města či vesnice. Po zavraždění místo neopouští několik hodin až dní. Poté se přesouvá na jiné místo či do nového města kde začíná od znova. Vyšetřování takovéhoho trestného činu bývá komplikovanější z důvodu složitosti kompetence důkazních materiálů od všech vyšetřujících.¹⁴
- 4) Čtvrtá fáze: Ukořistění – Tato fáze se týká samotné léčky, do které svou oběť pachatel navlékne. Nadšeně pozoruje, jak si oběť uvědomuje, že se ocitá v situaci, ze které není cesty zpět. Aby se do této situace však dostala, musí jí pachatel nejprve klamně nabídnout něco, v čem oběť na první pohled shledává přívětivý čin. Toto může být například nabídnutí odvozu domů. Krátce na to však v hrůze oběť zjišťuje, že se nejednalo o dobrý skutek, ba naopak. Dochází k uvědomění, že se dostala do pasti, protože například auto, do něhož nasedla jede jiným směrem, než je její bydliště a dveře jsou zamčené, tudíž je jí znemožněn případný útěk. Poté dochází ke zlomu, kdy se stává z člověka, který byl zprvu příjemný, úplně odlišná osobnost. Oznamuje je jí s potěšením, do jaké situace se dostala a i to, že

¹³ SCHECHTER, Harold a EVERIT, David, *A-Z Encyclopedia of Serial Killers*. Pocket Books, 1996, s. 225

¹⁴ DRBOHLAV, Andrej, *Etopedie – Trest smrti versus trest života pro sériové vrahy*, Univerzita Hradec Králové, Katedra speciální pedagogiky, Gaudeamus, 2005, s. 39–41

nemá v nejmenším úmyslu oběť pustit. Spoutaná pak často čeká v panice na osud, který pro ni vrah přichystal.

- 5) Pátá fáze: Vražedný akt – Pro mnoho (nejen) sériových vrahů slouží vražda jako náhrada požitku ze sexuálního aktu. Příznačná je však i ta skutečnost, že k pohlavnímu vyvrcholení dochází tehdy, kdy svou oběť týrají ať už fyzicky nebo psychicky či při samotném zabití. Pravidelný orgasmus prožívají při dosažení převedení svých fantazií do reality. Co se týče usmrcení svých obětí, sérioví vrazi obvykle používají stejný způsob, který se jim nejlépe osvědčil, ať už se jedná o udušení, ubodání, otravu či jiný, více či méně bolestivý, způsob zabití.¹⁵ Tento typ vrahů se vyžívá ve sledování postupu vyšetřování a někteří z nich se dokonce na místo činu následně i vrací. Na svém rukopisu si zakládají. Jsou zde ale i výjimky, kdy vrazi vědomě a takticky mění způsob usmrcení. Jednají tak z důvodu, aby za sebou nezanechávali stopy, které by vyšetřovatele dovedly k přesvědčení, že mají co dočinění se sériovým vrahem. Může to být však i z důvodu, že vrah doposud nenašel způsob, který mu vyhovuje. K tomuto typu lze přiřadit například sériového vraha, který působil v Americe pod přezdívkou Zodiak. Tento vrah některé ze svých obětí zastřelil a jiné ubodal.¹⁶

¹⁵ SCHECHTER, Harold a EVERIT, David, *A-Z Encyclopedia of Serial Killers*. Pocket Books, 1996, s. 226-229

¹⁶ DRBOHLAV, Andrej, *Etopedie – Trest smrti versus trest života pro sériové vrahy*, Univerzita Hradec Králové, Katedra speciální pedagogiky, Gaudeamus, 2005, s. 39–41

- 6) Šestá fáze: Trofeismus – V průběhu aktu zabíjení, mučení či znásilňování vrah prožívá velice silný a intenzivní pocit uspokojení svých tužeb, dalo by se říct, že je dokonce až v jakémisi transu. Po této krátkodobé euforii však přichází procitnutí a utlumení tohoto pocitu. Aby si vrah mohl tento okamžik znovu vybavit, odnese si na vzpomínku často nějaký artefakt. Mohou to být části oděvů obětí, osobní věci, avšak v některých případech si vrazi odnáší jako suvenýr i části těl svých obětí. Jako ukázkou lze uvést například Theodora Roberta Bundyho, který si uchovával odříznuté hlavy svých obětí, v jeho případě mladých žen, které navíc doma ještě různými způsoby upravoval a nanášel na ně make-up. Další oběti pohřbíval do označených hrobů, ke kterým se opakovaně vracel, aby nad nimi uspokojoval své sexuální tužby. Dalším takovýmto trofeistou byl proslulý sériový vrah Jeffrey Dahmer, v jehož bytě po jeho zatčení našli policisté několik desítek částí těl. Tento vrah byl mimo jiné obviněn i z kanibalismu.¹⁷
- 7) Sedmá fáze: Skleslost – Po vraždě pachatele velmi často ovládne pocit skleslosti až deprese. Tento pocit může vést i k sebevražedným myšlenkám. Aby se vrah tomuto pocitu vyhnul, vraždí znova. Tento koloběh má za následek, že se časový rozestup mezi vraždami zkracuje, a vrah jedná drastičtěji. Důvod je jednoduchý. Čím frekventovaněji a brutálněji vraždí, tím silnější uspokojení z vraždění získávají. Tímto i prodlužují dobu nástupu emoční skleslosti.¹⁸

Důležitými pojmy v této problematice jsou také faktory času, místa a specifických okolností.

- 8) Faktor času – Na profil osobnosti a rozvoj chování vraha má faktor času velký význam. Reálná délka jednotlivých fází nám poukazuje na vrahovy preference, motiv, může pomoci odhadnout, jak dlouhý časový rozestup

¹⁷ SCHECHTER, Harold a EVERIT, David, *A-Z Encyclopedia of Serial Killers*. Pocket Books, 1996, s. 226–229

¹⁸ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*, Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4, s. 27-29.

mezi jednotlivými fázemi je a tudíž predikovat, kdy může dojít k dalšímu útoku. Může sloužit taky ke zjištění, v jaké fázi dne či noci vrah udeří. Je zde možnost zjištění typologie oběti vraha (čas odchodu dětí ze školy), kdy má vrah čas (práce na směny) a další. Pro některé vrahy je specifický čas součástí jejich modu operandi. Přesný čas spáchání vraždy má velký vliv na jejich prožívání a představy správné realizace plánovaného činu. Jako příklad lze uvést kolumbijského sériového vraha Pedra Alonso Lopeze, který vypověděl, že ačkoliv vraždil kolem tří obětí týdně, tak pro větší ukojení svých sexuálních potřeb čas i místo vraždy plánoval dopředu. Uspokojení nacházel ve vraždění na odlehlých místech při brzkých ranních hodinách, kdy začínalo svítat. Dokonce si potrpěl na tom, aby byl z ostatních světových stran kryt lesem. Dominantní fází pro něj byla tedy fáze číslo čtyři – ukořistění. Tu popsali svými slovy jako *“moment“ kdy v očích oběti viděl odcházet paprsky života, zatímco rozbřesk přinášel nové paprsky dne.*¹⁹

- 9) Faktor místa – Někteří sérioví vrazi dávají přednost určitým místům se specifickými detaily, které pro ně hrají velkou roli. V tomto případě se nejedná o místo odlehlé, a tedy i méně nebezpečné pro vraha, nýbrž o místo, které má pro vraha speciální význam. Může tomu tak být v návaznosti na specifický pocit či zkušenost z dětství, kterou má s konkrétním místem spojenou. Důvodem může být také výběr správného místa v souvislosti potřeby pro uspokojení pachatele.

Příkladem budiž americký sériový vrah John Norman Collins. Tento vrah je ojedinělý tím, že všechny své vraždy páchal různým způsobem, avšak místo a čas je spojovaly. Byl zde brán velký důraz na odlišení jednotlivých fází. Tyto jednotlivé činy vraždy však měly přímý přesah a propojení s jinými jeho vražednými útoky. Například oběť svlékl a její oblečení roznesl a naaranžoval na místech svých dalších vražd. Toto vše mělo směřovat

¹⁹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vraždů*, Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4, s. 27.

k tomu, aby byl policií dopaden. Dokonce sám podával vyšetřovatelům informace o vraždách, které z důvodu odlišných modů operandi nebyly vyšetřovány jako spolu související, ale ve skutečnosti všechny spáchal on.

- 10) Faktor specifických okolností – Okolnosti, které buď zrychlují nebo zpomalují proces vraždy nebo její jednotlivé fáze. Jedná se o soubor okolností, které na určitý čas změni vnímání a chování pachatele a jeho schopnost reagovat na situaci. Jedná se především o alkohol, prášky na spaní či halucinogeny. Příkladem lze uvést již dříve zmiňovaného amerického sériového vraha Jeffereyho Dahmera, který od velice útlého věku požíval alkohol. Drtivou většinu spáchaných vražd konal ve stavu opilosti. O jedné ze svých vražd dokonce prohlásil, že když se ráno probudil, a spatřil, že leží na mrtvém muži, nevěřil svým očím. Byl v šoku, protože si nic nepamatoval. Na oběti byly viditelné známky násilí jako jsou modřiny a proražený hrudník. Dahmer si však z té noci nevybavil vůbec nic.²⁰

²⁰ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*, Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 27.

2. Sérioví vrazi

Kdo je vlastně osoba sériového vraha? Rodí se jím člověk nebo se takovým stává až v důsledku několika okolností během života? Otázka, kterou si musí položit snad každý, který se nad touto problematikou zamyslel. Jaká je však odpověď? Dle mého, osobního, názoru se člověk může narodit s několika predispozicemi k tomu, aby se z něj stal patologicky smýšlející a jednající jedinec. Může se jednat o fyziologické změny, které nastaly ještě v prenatálním období v důsledku například užívání drog a jiných toxických látek matkou. Může to být také matčiným zraněním, které mělo za důsledek i poranění plodu. Dalším faktorem jsou psychické poruchy, které může dítě po svých rodičích zdědit. Avšak k ničemu z toho nemusí dojít, a i tak se z obyčejného zdravého dítěte postupem času může stát v dospělosti sériový vrah. Největší vliv na to podle mého názoru má však prostředí, ve kterém vyrůstá. Rodina, přátelé, partneři, spolužáci – ti všichni mohou jedince svým chováním vůči němu ovlivnit a zapříčinit tak „zrození“ vraha. Pak už stačí jeden impuls, který odstartuje sérii velice drastických činů. Takovýmto impulsem může být cokoliv od týrání, zneužívání, šikany až například po nevěru partnera.

Jedinců, kteří disponují takovýmito předpoklady, aby se stali sériovým vrahem může být v současném světě nespočet. Rozdílem mezi nimi a aktivními sériovými vrahy je právě onen impuls, který ještě nenastal. Dokud nenastane, nemusí si ani uvědomovat, že v sobě vražedné sklony mají.

2.1 Stádia stavu psychiky

V odborné literatuře lze najít velké množství psychologických pokusů o výklad vrahova myšlení, chápání a představ před, v průběhu a po vraždě, kterou spáchal. Skutečnost je však taková, že není jen jeden typ sériového vraha, motivu, stylu zabití, obranného mechanismu nebo jeden možný postup vývojového procesu přijetí a odmítnutí vlastního činu. Ronalda a Stephen Holmesovi lze považovat za jedny z nejvýznamnějších autorů, kteří vycházejí z domněnky, že tento násilný akt je odstartován určitou pohnutkou či chcete-li stimulem z vnějšího světa, který může být jak reálný, tak pouhou fantazií. To, zda se jedná o podnět opravdový, je podstatné pouze pro osobu vraha. Představitivost je tedy velice důležitým komponentem u tohoto typu trestného činu. V momentě, kdy se dostane na určitou úroveň intenzity, pachatel začíná jednat a provádí první kroky, které vedou ke spáchání vraždy. Tím bývá obvykle vytipování budoucí oběti. V momentě, kdy najde tu pravou, která splňuje požadavky jeho fantazie, dochází k nalákání, únosu, někdy tortuře, zabití a obvykle následného zbavení se těla.²¹

Holmesovi popisují pět stádií stavu psychiky sériového vraha. Jedná se o těchto pět fází:

- 1) Stádium deformovaného myšlení – Vrah o své osobě v této fázi překrucuje nebo skrývá fakta. Tento stav je pro vraha kladnou psychickou rovnováhou. Jelikož potlačuje povědomí o následcích svých činů, nemusí se tak zatěžovat přemýšlením o tom, jak co nejlépe skrýt svoji úchylku před okolním světem. V lidech svým hraným chováním a jednáním může vzbuzovat dokonce náklonnost a oblibu. Jednodušeji se poté „chytá do osidel“ jeho osobního vnitřního světa plného fantazií.
- 2) Stádium pádu – V této fázi dochází k nashromáždění stimulů v podobě různých událostí, které ač se vraha přímo nemusí týkat, on je subjektivně

²¹ HOLMES, Ronald a HOLMES, Stephen. *Profiling Violent Crimes: An Investigative Tool* (z citace Ivo Čermáka v knize Lidská agrese a její souvislosti), s. 133–134.

vnímá jako silně osobní. Tyto události si ukládá do paměti a následně na ně reaguje ve velkém nepoměru s ohledem na jejich reálný význam.

- 3) Stádium negativní vnitřní odpovědi – V této fázi se pachatel topí v negativních pocitech ze svého evidentně nepřiměřeného činu, jelikož je v přímém střetu se zápornou reakcí společnosti a okolí. Jelikož však sám sebe vnímá jako něco víc, než jsou ostatní, považuje za krajně nespravedlivé, aby se názory ostatních musel zabývat. Takovýto pocit vraha žene k opakování vraždy pro utvrzení se v sobě samém.
- 4) Stádium negativní vnější odpovědi – Vrah má v této fázi úporný chtíč potvrdit svou nadřazenost a nebere ohled na důsledky jednání, které má v plánu. V tento moment je prakticky neovladatelným. Další záporná zpětná vazba již však nepřichází v úvahu, proto se schyluje k výběru oběti, která je bezbranná a zranitelná.
- 5) Stádium návratu do výchozího stavu – V tento moment si vrah pomalu začíná uvědomovat co provedl, a zároveň chápe co mu v souvislosti s činem, který spáchal, hrozí. Probíhá snaha o odstranění veškerých možných stop, které na místě činu zanechal včetně zbavení se těla oběti. Dělá vše pro to, aby policií či někým jiným nebyl odhalen a dopaden. Po dokončení veškerých úkonů spojených se zakrytím stop se opět vrací ke stádiu číslo jedna.²²

²² HOLMES, Ronald a HOLMES, Stephen. *Profiling Violent Crimes: An Investigative Tool* (v citaci Ivo Čermáka v knize Lidská agrese a její souvislosti, s. 133–134).

2.2 Typologie sériových vrahů

Na základě kriminalistického výzkumu R. M. Holmese a J. de Burgera lze sériové vrahy rozdělit podle jejich vražedného motivu na vraha hedonistu, misionáře, vizionáře a vraha z postu síly.²³ Podle organizovanosti na organizované a neorganizované je lze zas dělit na základě výzkumu R. Resslera a J. Douglase, kteří působili jako vyšetřovatelé FBI a jsou mnohými považováni za zakladatele psychologického profilování sériových vrahů.²⁴

2.2.1 Empirická typologie

Typologii motivu se věnoval i Stephen Harbort, který podrobil téměř šedesát pachatelů analýze, při které došel k závěru, že přes devadesát procent sériových vrahů vraždí opakovaně ze stejného důvodu. Na základě tohoto výzkumu rozdělil pachatele dle různosti motivů do šesti skupin, které se nejčastěji objevovaly.

- **sérioví sexuální vrazi** – motivem jsou sexuální touhy, uspokojení
- **sérioví loupežní vrazi** – motivem je hamižnost, k vraždě dochází jen kvůli tomu, aby se dostali k cennostem či obdobným věcem, kvůli kterým přišli či kvůli zamaskování
- **sérioví vztahoví vrazi** – motivem je majetek, oproštění se od rodinných vztahů, oběťmi jsou obvykle rodinní příslušníci a příbuzní
- **sérioví vrazi z přesvědčení** – jejich motiv je založen politicky, rasově, eticko-ideologicky či nábožensky, řadí se sem lékaři, sociální pracovníci atd., kteří vraždí své pacienty (sexuální i materiální motiv zde nehraje roli)
- **sérioví nájemní vrazi** – vraždění vnímají jako poskytování služby, často v rámci určité skupiny s kriminální historií

²³ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 32-36.

²⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie. 3. upravené vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-0, s. 200.

- **sérioví dispoziční vrazi** – motiv pro vraždu zde není jednotný, vychází buď z vnitřních pohnutek (sexuálního rázu) či z vnějších (majetkové či nájemná vraždy).²⁵

Podle Drbohlava je potřeba přistupovat k Harborovým výsledkům výzkumu stálosti motivu s nadhledem. Vymezené skupiny coby skupiny motivační sféry a zdroje motivu lze respektovat, ačkoliv zde schází ještě jedna skupina vrahů, se kterou se v případových studiích lze také často setkat. Jedná se o jedince, kteří vraždí pro potěšení či pro „radost z lovu“, u kterých není pozorován motiv sexuální, majetkový či ideologický. Ustavičnost motivu po dobu trvání série je ovšem poměrně diskutabilní proměnná. Prvotně u rozboru konkrétních vražd série nelze vždy s jistotou interpretovat jednotlivé motivy trestných činů. Někdy je oběť znásilněna, jindy je okradena nebo dochází pouze k rychlé vraždě, po které se vrah snaží z místa činu co nejrychleji odjet. Druhá věc se týká pak přímo pachatele a jeho vývoje. Vrah se postupem času učí, a tak se může i míra brutality a sadismu lineárně buď stupňovat či v ojedinělých případech utlumovat. Tímto vrah může dojít k objevení nových naplňujících motivů či se může zpětně vracet k prvotním motivům.²⁶ Podobný názor na tuto typologii lze sledovat i u paní doktorky Ludmily Čírtkové, soudní znalkyně a forenzní psycholožky, která dodává, že ačkoli Harbortův výzkum má jak poznávací, tak teoretický význam, pro praktické využití je náročný. Stojí totiž proti dvěma problémům. Představuje jakési zjednodušení reality a vyznačuje se pouze drobnou rozlišovací schopností. Jeden specifický typ motivu se u vrahů vyskytuje pouze ojediněle, obvykle je pohnutka k páčání vraždy naráz několik.²⁷ Ačkoliv motivem nebývá obvykle čistě jedna pohnutka či fantazie, nýbrž často dochází k souběhu dvou i více motivů naráz (prvotním motivem mohlo být například obohacení se, následně se přidává i sexuální

²⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky*, Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 9788024722078, s. 113.

²⁶ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 32.

²⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila, *Sérioví vrazi*, Příloha Časopisu Policista, no. 3, 2007, ISSN 1211-7943, s. 3

dychtivost kdy se nutkavé představy a fantazie dostanou na povrch),²⁸ tyto výzkumy lze považovat za jedny z nejdůležitějších co se týče určení povahových rysů pachatele sériové vraždy. Mohou dopomoci k tomu určit, jak by se v nastávající době mohl vrah chovat a co je jeho hlavním motivem. Jakým způsobem mohou být tato rozdělení významná pro vyšetřovatele sériových vražd se pokusím vysvětlit v další části této práce.

²⁸ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 32.

2.2.2 Typologie na základě motivu

V druhé polovině dvacátého století rozdělili v rámci typologie motivu Holmes a De Burger sériové vrahy na základě společných znaků do čtyř typů a tří podtypů.

Těmito významnými znaky jsou:

- opravdu hluboce zakořeněná vnitřní pohnutka vraždit
- schopnost vraha nabýt osobní kladnou a posilující reakci z vraždy, kdy je tato schopnost a rozsah posílení určen vlastní fantazií vypoodobením vraždy, profit je tedy pro vraha především duševní
- jasné a patrné sociopatické rysy a sklony, kterými jsou například: nepřítomnost svědomí či lítosti, neschopnost sebeovládání, intenzivní agrese a chtíč, který není schopen ovládnout.²⁹

Typy a podtypy pak konkrétně rozdělili následovně:

- 1) Vrah Vizionář – Jedná se typ psychotického vraha, co jedná na základě vnitřních hlasů, které mu dávají instrukce k vraždě. Motivem je zde tedy jakási vnitřní, duševní fantazie. Při zatčení se obvykle odvolává právě na pokyny, které mu byly dány někým jiným.³⁰

U těchto vrahů se velice často objevuje porucha myšlení a schizofrenie. Hlasy v jeho hlavě mu zastiňují mysl, která je nucena vykonat, co mu je přikázáno, a stává se tak nesvévolným.³¹

U tohoto typu vraha je ovšem důležité důkladné psychiatrické vyšetření, zda se doopravdy jedná o duševní poruchu, která způsobila vrahovo jednání, a ne o lež, kterou si vrah vymyslel jako polehčující okolnost. Příkladem budiž Arthur John Shawcross – americký sériový pedofilní vrah se sklony ke kanibalismu a nekrofilii. Ten po svém zadržení tvrdil, že ho k vraždám nutil kanibal ze třináctého století Ariemus. K vraždám se

²⁹ HOLMES, Ronald M., De BURGER, James. *Serial Murder – Studies in Crime, Law and Criminal Justice*, Michiganská Univerzita: Sage, 1988. ISBN 978-08-039-2840-4.

³⁰ SCHECHTER, Harold. *The Serial Killer Files: The Who, What, Where, How, and Why of the World's Most Terrifying Murderers*, New York: Ballantine Books, 2003. ISBN 978-03-454-6566-5.

³¹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 33.

ze začátku nechtěl přiznat, a tak byl podroben výslechu formou hypnózy. V průběhu hypnotického spánku se prezentoval jako středověký muž, který touží po lidské krvi. Po probuzení se Shawcross přiznal ke všem třinácti vraždám. Detailně popisoval průběh jeho vražedného běsnění. Tvrdil, že rozřezával dívkám dutinu břišní, ze které vyňal části orgánů, nad kterými následně doma uspokojoval své sexuální tužby. Zároveň poté nožem odřezával svým obětem genitálie, které jedl.

- 2) Vrah Misionář – Tento druhý typ vraha se vyznačuje svou pozicí ve společnosti coby odpadlíka či vyvrhele. Má nutkavou potřebu ničit vše kolem sebe a jako omluvu pro své jednání pak využívá právě onu společnost, která jej zatratila a těmito činy jí to oplácí. Ačkoliv se vrah nachází v takovéto pozici je důležité si uvědomit, že on sám je zodpovědný za své vyčlenění a nemožnost integrace do společnosti. Není to tedy důvod pro ospravedlňování jeho činů.³²

Jako příklad lze uvést kolumbijského sériového vraha Pedra Alonse Lopeze, který pocházel ze třinácti dětí jedné prostitutky a byl jako dítě pravidelně znásilňován několika muži včetně svého učitele na základní škole. Následně se pak rozhodl znásilňovat a vraždit dívky ve věku kolem deseti let. Jako důvod uvedl pomstu – protože jemu byla jeho „nevinost“ odebrána tak brzo, provedl to samé více než tři stům dívek.³³

- 3) Vrah hedonista – Jedná se o typ vraha, který páchá své činy pro požitek z této akce. Štěstí prožívá i momentech, kdy je v médiích zmiňován a veřejnost je před ním varována. Pocit strachu, který probouzí v druhých je mu ovšem často málo, a tak ho doplňuje povyšováním se nad vyšetřujícími orgány, kterým zasílá výsměšné dopisy. Požitek lze dále rozdělit na další tři podtypy:

³² DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 33.

³³ SCHECHTER, Harold. *The Serial Killer Files: The Who, What, Where, How, and Why of the World's Most Terrifying Murderers*, New York: Ballantine Books, 2003. ISBN 978-03-454-6566-5.

- a) Vrah ze žádostivosti (*Lust killer*) - Vrahův hlavní motiv je sexuální uspokojení obvykle s vyskytujícími se prvky sadismu, nekrofilie či dokonce kanibalismu. Potěšení nalézají také v mučení svých obětí, kterým se snaží převést do reality své představy, které se mu v hlavě formovaly již od mládí. Někdy jde také o snahu napodobit různé druhy sadomasochistických porno videí či hororových filmů. Tento typ vraha obvykle v běžném životě nevybočuje svým chováním z řady, proto ho bývá obtížné odhalit.³⁴

Jako příklad lze uvést Andreie Romanoviče Čikatila, který je známý také jako Rostovský rozparovač. Od mala byl terčem posměchu, matka ho trestala za časté pomočování, otec byl vojákem ve druhé světové válce a na Ukrajině právě panoval hladomor, o kterém chlapec slyšel hrůzné historky. Vystudoval vysokou školu a následně se stal učitelem na místní střední škole. Ačkoliv měl velké problémy se socializací obzvláště pak co se týče dívek, oženil se a navzdory své chronické impotenci byl schopen zplodit dvě děti. Sex jako takový mu však nikdy nic neříkal. Čikatila vzrušovalo násilí, které následně převedl do praxe. Svě oběti mučil a po usmrcení často znásilňoval. U některých obětí došlo i k vynětí buď orgánu či genitálií, které následně doma jedl. Jednal organizovaně a dlouho nebyl dopaden. Je typickým příkladem člověka, který v sobě dlouhodobě potlačoval hněv, frustraci především z vědomí své impotence a nenávist z důvodu dlouhodobého šikanování dětmi ve škole i rodinou, které následně vyústilo v extrémně brutální a sadistické jednání.³⁵

- b) Vrah z nadšení (*Thrill killer*) - Tento typ vraha zabíjí z důvodu touhy po vzrušení, adrenalinu a zážitku. Prvotním impulsem bývá zkušenost, která ve vrahovi vyvolá pocit nadšení, který chce nadále rozvíjet a objevovat. Při každé další vraždě se stupňuje vrahova brutalita

³⁴ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 34.

³⁵ HORÁK, Petr. *Andrej Romanovič Čikatilo: Rostovský rozparovač*. *Encyklopedie vrahů* [online]. Dostupné z: <https://www.encyklopedievrahu.cz/clanky/andrej-romanovic-cikatilo.html>

a přidává další prvky, které naplňují jeho představy. Obvykle se vyskytují známky sadismu.

Příkladem může být Richard Trenton Chase přezdívaný také jako „*Upír ze Sacramenta*“. Od mala měl tendence k realizaci svých představ, do kterých spadal lov, ubližování, mučení a zabíjení zvířat, které následně využíval k sexuálnímu ukájení se. To byl ale pouze začátek. Násilí se stupňovalo a začal vraždit a mučit i lidské oběti, kterým následně odebíral části těl, které si uschoval doma včetně krve, kterou pil. Byl diagnostikován s paranoidní schizofrenií, která ještě rozšiřovala jeho vysoce patologický pohled na svět, ve kterém silně figurovala touha po ničení.³⁶

- c) Vrah pro zisk (*Gain killer*) - Prvotním motivem tohoto vraha je získání majetku. Vražda jako taková je pak už pouhým vedlejším efektem cesty, jak se dostat k penězům a jiným cennostem oběti. Vražda je obvykle spáchána v místě bydliště oběti, dál od centra v ústranní. Vrah po vraždě často zůstává v domě ještě několik dní a poté se různými způsoby snaží zničit jakékoliv stopy, které by mohly vyšetřující orgán k němu dovést.

K tomuto typu vraha lze uvést pro příkladnou ukázkou Marii Besnardovou, která zavraždila až třináct rodinných příslušníků arsenem, kvůli dědictví, které po sobě zanechávali. Jmění bylo značné a Besnardová pro jeho získání jednala velice organizovaně, chladnokrevně a nebyla překážka, kterou by pro peníze a majetek nepřekonala. Díky jmění, které postupem let kdy vraždila, nabyla, si po obžalování najala nejlepší právníky, kteří Besnardovou dokázali dostat na svobodu a jí se tak podařilo uniknout trestu.³⁷

³⁶ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 34.

³⁷ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 34-35.

- 4) Vrah z postu síly (*Power Saker*) - Násilí a brutalita je u tohoto typu vraha páchána z důvodu potřeby „nadvlády“ nad jiným lidským životem a jeho smrtí. Důvodem tohoto chytče po pocitu moci, kontroly a nadřazenosti obvykle pochází z dob dětství, kdy byl pachatel jako malý vychováván velice striktními rodiči. Násilný čin naplněný pocitem vzrušení z dominance a uznání, které byly dosaženy převahou a mocí nad bezmocným a slabším jedincem vrah prodlužuje torturizací a sadismem. Jako příklad lze uvést amerického sériového vraha Edmunda Emila Kempera III. Tento sériový vrah měl sklony k sadismu a nekrofilii a jeho modus operandi obsahuje řadu sexuálních deviací a patologického chování. Již od malička byl velice agresivní vůči zvířatům a postupem času i k dětem ve stejném věku. Často si představoval, jak vraždí svou matku. V dospělosti byl mužem takových tělesných proporcí (210 cm a 140 kg), že v momentě, kdy se do jeho násilných vražedných spárů dostala žena, neměla nejmenší šanci na odpor vůči mučení natož na útěk před nastávající vraždou.³⁸
- 5) Vrah z milosrdenství (*Mercy killer, anděl smrti*) – Dle Drbohlava by se k předchozím čtyřem typům vrahů měl přidat ještě typ pátý, a to vrah z milosrdenství. Jedná se o specifickou skupinu vražd, které jsou páchány naprosto rozlišným způsobem, a především s velice odlišným motivem než zmíněné vraždy předešlé. Činy takového vraha probíhají obvykle se stejným modem operandi, který se v čase nevyvíjí, na stejných místech činu a postrádají jakékoliv sadistické součásti. Vrazi tohoto typu jednájí tak, aby vražda nebyla odhalitelná a jejich oběťmi jsou zpravidla staří či vážně nemocní lidé, které v jejich očích zabitím osvobodí od utrpení. Po spáchání činu se pachatel necítí být vinen. Obvykle lze u těchto sériových vrahů sledovat úzkostnou a depresivní povahu až na případy, kdy jde o vrahy, kteří poskytují pacientům eutanázii.

³⁸ CANTER, David V. a Natalia WENTINK. *An Empirical Test of Holmes and Holmes's Serial Murder Typology. Criminal Justice and Behavior* [online]. 2004, ISSN 0093-8548. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/255659251_An_Empirical_Test_of_Holmes_and_Holmes's_Serial_Murder_Typology

Typickým příkladem takovýchto sériových vrahů je vražedná čtveřice zdravotních sester: Maria Gruberová, Irene Leidolfová, Stephanija Meyerová a Waltraud Wagnerová, které zvolili velice specifický způsob usmrcení svých obětí. Narozdíl od obvyklého podání jedu, jak je tomu u většiny vrahů z milosrdenství, se tyto sestry naráz postavily k lůžku oběti a každá zastávala rozdílnou roli. Dvě držely pacientovo tělo, jedna zacpávala nos a držela vytažený jazyk a poslední nalévala oběti do úst vodu v takovém množství, až se utopila.³⁹

2.2.3 Typologie na základě organizovanosti pachatele

Jednou z nejznámějších typologizací pachatele sériové vraždy na základě dostupných důkazů z místa činu je dělení na organizovaného a neorganizovaného vraha. Tento druh typologie je základem pro rozbor trestného činu. Byla vytvořena vyšetřovateli FBI a je taky podstatná pro rychlé vytvoření profilu sériového vraha.⁴⁰ Ačkoliv se tato typologie využívá od roku 1974, řada odborníků se vůči tomuto systému vyhrazuje, jde především o zástupce školy investigativní psychologie. Ti tvrdí, že tento druh typologie má sklony k zobecňování a zároveň klade malý důraz na modus operandi a osobnost pachatele.⁴¹

2.2.3.1 Organizovaný vrah

Tohoto pachatele lze definovat jako antisociálního psychopata se sklony manipulaci. Při páchání trestného činu je plně při smyslech. Obvykle má až nadprůměrnou inteligenci, je společenský a vede spořádaný rodinný život. Pracuje na kvalifikované pozici, je pořádný, pečlivý a obvykle vlastní lepší automobil. Jedná se o narcistického jedince, který dbá na svůj zevnějšek. Mezi přáteli bývá oblíbený nejen kvůli svým komunikačním schopnostem. Žije s partnerkou či

³⁹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 35-36.

⁴⁰ DOUGLAS, J.E., BURGESS, A. W., BURGESS, A. G. and RESSLER R. K. *Crime Classification Manual – A standard system for investigating and classifying violent crimes*, Jossey-Bass, second edition, 2006.

⁴¹ FBI: Reports and publications. FBI [online]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/stats-services/publications/serial-murder>

manželkou a obvykle mívá i děti. Doopravdy je to však jedinec s absencí emocí, pocitů viny a lítosti. Vraždu obvykle plánuje velice dlouho, někdy v řádu týdnů až měsíců. Uvědomuje si, že v něm postupem času vzrůstá chtíč po spáchání násilí a dělá vše pro to, aby na něj byl plně připraven. Na místě činu se snaží nezanechat žádné stopy, vražednou zbraň si po spáchání vraždy odnáší zpět s sebou. Svou oběť sleduje a vyčkává na správný okamžik kdy ji vláká do pasti. Typicky po sobě zanechává tři místa činu – kde je oběť unesena, kde dojde k zavraždění a kam tělo odveze a ukryje. Následně ho pak zajímá, jak vyšetřovatelé postupují při pátrání a jaká je odezva společnosti na jeho činy. Oběti bývají velice často typově podobné člověku, který sehrál v životě vraha důležitou roli a on k němu chová silné emoce. Nejedná se však o osoby, které by osobně znal. V některých případech vrah posmrtně oběť znásilňuje, odděluje různé části těla od zbytku a tyto části pak pohřbívá na různých místech. Na místo činu se často vrací pro pocit znovuprožití své nadvlády a uspokojení.⁴²

2.2.3.2 Neorganizovaný pachatel

Neorganizovaný pachatel je zpravidla asociální, má spíše podprůměrnou inteligenci, komunikační schopnosti nejsou na vysoké úrovni a ve společnosti se vyskytuje jen zřídka. Preferuje samotářský způsob života a v sexuální sféře je spíše neaktivní. Jeho dětství bylo těžké a traumatizující.⁴³ Nedosahuje příliš vysokých kariérních úspěchů, ba naopak, v práci mívá problémy a těžko se dlouhodobě udrží na jedné pozici. O vzhled se také příliš nestará a celkově na svůj zevnějšek neklade velký důraz. Vlastní spíše starší auto či dodávku ve špatném stavu. Je celkově nejistý a má nízkou sebedůvěru. Jedná obvykle impulzivně a svůj čin nemá dopředu promyšlený. Obětí bývá někdo, koho již dříve znal a je slabší než pachatel. Místo činu nemá předem vytipované a oběť nechává tam, kde ji zabil. Způsob zabití je závislý na místě činu – jde tedy především o uškrcení, ubodání nebo umlácení cizím předmětem. Mučení a znásilnění oběti

⁴² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Současné trendy v kriminalistické psychologii*, z Kriminalistika. No. 12, 2007, ISSN 1210-9150.

⁴³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila, *Forenzní psychologie* (3. upravené vydání), Nakladatelství a vydavatelství Aleš Čeněk, 2013, ISBN 978-80-7380-461-9, s. 395.

provede spíše před zabitím. Vražednou zbraň ponechává na místě činu. Nemá velkou snahu po sobě zakrýt stopy a o postup vyšetřování se nezajímá. Nestává se, aby se opětovně vracel na místo činu.⁴⁴

2.2.4 Behaviorální typologie

Na základě rozboru případových studií, porovnání behaviorálně patologických projevů a dle kritérií predikční diagnostiky rozděluje Drbohlav sériové vrahy obecně na čtyři typy:

a) **Explozivní** – Co se týče povahových rysů, jde spíše o extroverta. Takovýto vrah obvykle pochází z nepřilíh funkčního rodinného prostředí. Diferencujícím rysem je příčinná souvislost mezi hněvem a vzdorem. Cílem jejich časté výbušné povahy jsou jak objekty movité či nemovité povahy, tak i například spolužáci či jiní vrstevníci. Explozivní sériový vrah mívá od raného věku problém s dodržováním společenských pravidel. Jedná se o člověka výřečného, který dokáže své publikum zaujmout a pomocí svého osobitého kouzla a sebedůvěry slabší jedince dostat na svou stranu. Dost často však tato sebedůvěra je pravým opakem pocitu tohoto jedince, který vnitřně spíše nesebejistý. Bývá brzo sexuálně aktivní. Coby případný agresor je spíše individuálním útočníkem. Bývá sebestředný a lze u něj shledat znaky narcismu, nízké ego a poruchu superega. Dále co se týče struktury osobnosti, může se častěji vyskytovat disociální porucha osobnosti. V jeho představách se obvykle silně projevuje pocit nadvlády, bolesti a ničení, kde on sám je pak neohroženým a silným jedincem. Co se týče právního hlediska, vrah tohoto typu jedná obvykle naprosto přičetně a je si vědom skutečnosti následků činu, který páchá. Jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti jsou v době páchání trestný činnosti zachovalé.

b) **Implozivní** – Z hlediska povahových rysů se v tomto případě jedná naopak o introvertního člověka. Tento typ vraha obvykle pochází z dobrých poměrů a v rodinném prostředí často působí jeden z rodičů direktivním přístupem, který tento jedinec těžko přijímá. Proto se mu navenek podvolí, ale vnitřně je s ním

⁴⁴ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 24-25.

v rozporu. Rozlišujícím faktorem je příčinná souvislost hněvu a vzdoru. Je pro něj charakteristický spíše vnitřní vzdor, kvůli kterému dochází k různým formám sebepoškozování. Agresi potlačuje v sobě, vůči okolí ji pak projevuje spíše verbálně než fyzicky. Co se týče komunikace jako takové, je klidný a neunáhlený až pokorný. Může dosahovat dobrých studijních výsledků. Bývá citově labilnější. Sexuálně je spíše rozpačitý, odtažitý až disfunkční. Nalézáme u něj známky narcismu, sebestřednosti a v některých případech i sociopatické prvky, pocit křivdy a společenského nedocení. Útok zpravidla nebývá náhlý a krátký, ba naopak se jedná o předem plánovaný, dlouhotrvající a bolestivý akt. Z hlediska práva je sériový vrah tohoto typu normálně zcela přičetný, neboť jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti jsou v době páchání trestný činnosti zachovalé.

c) Latentní – Tento typ vraha je velice přizpůsobivý vůči svému okolí. V období dětství a dospívání obvykle nejsou viditelné jakékoliv známky antisociálního či asociálního chování. Útok může vzniknout náhle a rychle, vražedná série se pak vyznačuje vyšší četností útoků. Jednotlivé vraždy mezi sebou mohou na první dojem vzbuzovat pocit nejednotnosti, malé podobnosti, a proto bývá obtížnější tyto vraždy přiřadit k sobě. Vražedná vlna může na nějaký čas utichnout nebo se dokonce i zcela vytratit. Může však naopak dojít i k případu, že stejně tak, jak rychle utichla, se po odmlčení (i několika let) vrací, a to buď v podobné nebo také naprosto rozdílné verzi. Z důvodu nejednotnosti modu operandi jsou tito pachatelé velmi obtížně identifikovatelní. Jejich společenská přizpůsobivost a funkčnost jim v tomto případě také hraje do karet. Motivem pro vraždu může být v každém případě něco jiného a stejně tak typ oběti nemusí být jednotný. Z hlediska práva je sériový vrah tohoto typu obvykle zcela přičetný, neboť jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti jsou v době páchání trestný činnosti zachovalé.

d) Psychotický – V tomto případě se jedná o jedince se závažným psychickým onemocněním, které ovlivňuje míru brutality, intenzity násilí a také jeho motivaci ke spáchání násilného trestného činu, která obvykle bývá nepochopitelná. Tím, že je jeho osobnost hluboce narušena, a to zpravidla ve více sférách, způsobuje tak ztrátu schopnosti objektivního spojení s realitou. Vnímání okolního světa stejně tak jako vnitřní prožívání je těžce pokřiveno. Vyskytují se u něho vtíravé myšlenky a představy, halucinace, a nejen jeho chování je velice nepochopitelné. Může mít

sklony k hluboce infantilním projevům. Ovládací a rozpoznávací schopnosti tohoto jedince jsou v době páchaní trestné činnosti narušeny nebo zcela absentují, a proto se na něj z hlediska práva pohlíží jako na nepřičetného.⁴⁵

2.3 Vybrané behaviorálně patologické jevy

Na základě mnohých kazuistik a profilů je prokázáno, že u velkého množství sériových vrahů se již v raném dětství projevovaly určité poruchy chování v nadměrné intenzitě. Obvykle se jedná o souhrn behaviorálně patologických jevů a poruch chování. Lze tedy tvrdit, že tyto jevy mohou být prediktorem budoucího patologického jednání jako je vraždění v sérii.⁴⁶

Forenzní psychiatr z Nového Zélandu publikoval v roce 1963 komparační studii, která nese název *The Treat to Kill*, v níž se zaměřil na psychotické a nepychotické pacienty se sociopatickými a sadistickými sklony. V anamnéze těchto pacientů následně shledal tři průkazné charakteristické poruchy s původem v dětství. Jejich propojenost následně popsal jako předpoklad pro budoucí sadistické jednání a možnost sklonů k vražednému jednání. Jedná se o spojení hostility ke zvířatům, fascinaci ohněm a enurézu, což je mimovolné pomočování ve dne i v noci. Výsledek této studie je znám pod názvem Macdonaldovava triáda.⁴⁷ Stejně tak jak je tomu i u jiných výzkumů a teorií, i k této myšlence existují odpůrci. Především v případě hostility ke zvířatům se názory velmi liší. Například Kellert S. a Felthouse A. z Yaleovy univerzity tvrdí, že vztah a přístup ke zvířatům je vnímá v každé kultuře jinak. Některé kultury považují krutost ke zvířatům za běžnou a přirozenou věc například jako součást náboženských obřadů. Dále je také potřeba vnímat hostilitu ke zvířatům jako rozsáhlý vývoj, a ne pouze jako jednotný akt.⁴⁸

⁴⁵ DRBOHLAV, Andrej. *Koncept behaviorální predikční analýzy u sexuálních sériových vrahů*, Rigorózní práce, Univerzita Karlova, Filosofická fakulta, 2009, s. 92

⁴⁶ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 82-84.

⁴⁷ MACDONALD, John Marshall. *The Treat to Kill*, American Journal Psychiatry, č.120, 1963, s. 125–130.

⁴⁸ MERZ-PEREZ, Linda a HEIDE, Kathleen. *Animal Cruelty*, Rowman Altamira, 2004, s. 17-18.

Další slabinou Macdonaldovy triády je poté bezesporu enuréza, konkrétně to, že je činěná nevědomě, kdežto jako hostilita ke zvířatům, tak fascinace ohněm jsou zcela vědomé.⁴⁹

2.3.1 Hostilita ke zvířatům

Vysoká úroveň hostility ke zvířatům se vyskytuje ve velkém množství profilů známých sadistických a agresivních jedinců, proto ji lze považovat za průkazný prediktor. Spousta odborníků je přesvědčena, že tito pachatelé si zkouší násilí a vraždy na zvířatech předtím, než se přesunou k vraždám lidských obětí. Mezi takové patří i specialista z FBI Alan Brantly. Na základě výzkumu známých kriminologů Jeremyho Wrighta a Christophera Hensleyho lze tvrdit, že sérioví vrazi provádějí stejné způsoby torturizace svých obětí, které si již dříve v dětských letech zkoušeli na zvířatech. Při zabíjení pociťují moc, sílu, nadvládu a kontrolu.⁵⁰ Z pohledu behaviorálně patologického, je hostilita ke zvířatům určitým projevem nashromážděného napětí, nenávisti a odporu vůči silnějšímu útočníkovi, který vystavuje svou oběť bolesti a potupě. Mučení zvířete a jeho snaha o přežití přináší agresorovi pocit uspokojení a moci nad cizím životem. Mučení zvířat je realizací současných fantazií agresora, který následně tyto představy převádí na lidské oběti a má nutkání je také vykonat. Tuto touhu po realizaci představ a následného nadšení lze sledovat u sériových vrahů, kteří jsou na základě motivace k vraždě označováni jako již dříve zmínění, vrazi z nadšení.⁵¹ Janet McClellan ve své studii dochází k závěru, že přes padesát procent zkoumaných pachatelů násilné trestné činnosti přiznalo páčání násilí na zvířatech v dětském věku.⁵²

⁴⁹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 82-84.

⁵⁰ WRIGHT, Jeremy a HENSLEY, Christopher, *From animal cruelty to serial murder*, International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology, 2003, s. 71–88

⁵¹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 84.

⁵² MCCLELLAN, Janet, *Animal cruelty and violent behavior: Is there a connection?* Journal of Security Education, 2007, s. 29–45.

2.3.2 Fascinace ohněm

Druhým ukazatelem Macdonaldovy triády je fascinace ohněm. Tu ještě rozdělujeme na pyromanii a pyrofilii. Pyrofilie je stav, kdy je pachatel založením ohně či ohněm samotným sexuálně vzrušen. Tato sexuální deviace je však v populaci velice vzácná. Nezřídka se pyrofilie objevuje u lidí, kteří mají určitý přístup k ohni. Může se tedy jednat například o hasiče či dobrovolné hasiče.⁵³ Pyromanie je spojena spíše s nutkavým pocitem zakládat ohně, být v jeho přítomnosti či v přítomnosti výbušnin. Motivem tohoto chování není tedy sexuální vzrušení jako je tomu u pyrofilie ale spíše chtíč po materiálním ničení. Oba tyto pojmy jsou si však velice podobné a často bývají mezi sebou zaměňovány. Můžeme se také setkat s pojmem sexuální pyromanie což je synonymem pro pyrofilii. Ve studii Roberta Resslera, John Douglase a Ann Burgess, která byla provedena na skupině 36 sexuálních sériových vrahů se vyskytuje pyromanie v 56 % případů.⁵⁴

2.3.3 Enuréza

Enuréza neboli mimovolní pomočování jak ve dne, tak v noci je třetím indikátorem Macdonaldovy triády. Poměrně často se vyskytuje u sériových vrahů, avšak ne z důvodu onemocnění či jakékoliv jiné neurologické poruchy. Vyskytuje se buď od narození nebo může nastat až později kolem pátého roku života dítěte. Tento prediktor je však nejslabším článkem Macdonaldovy triády, protože na rozdíl od hostility ke zvířatům, fascinace ohněm je toto jednání nevědomé, nechťené a nenásilné.⁵⁵ Ve studii Resslera, Douglase a Burgess se enuréza vyskytla více jak dvou třetin (konkrétně u 68 %) zkoumaných sexuálních sériových vrahů.⁵⁶

⁵³ WEISS, Petr. *Sexuální deviace – Klasifikace, diagnostika a terapie*, Portál Praha, 2002, s. 102–103.

⁵⁴ RESSLER, Robert, DOUGLAS, John a BURGESS, Ann. *Sexual homicide patterns and motives*, The Free Press, 1992, s. 29.

⁵⁵ HICKEY, Eric. *Serial murderers and their victims*, Belmont, CA, 2010, ISBN 978-1305261693 s. 101.

⁵⁶ RESSLER, Robert, DOUGLAS, John a BURGESS, Ann. *Sexual homicide patterns and motives*, The Free Press, 1992, s. 29.

2.4 Mýty a fakta o sériových vrazích

Na závěr této kapitoly bych pro objasnění ráda uvedla několik mýtů, které se o sériových vrazích ve společnosti šíří, ačkoliv se jedná o nepodložené informace.

2.4.1 Sérioví vrazi pochází vždy z rozvrácených rodin

Ačkoliv je pravda, že velké množství sériových vrahů opravdu pochází z rodinného prostředí, které lze popsat jako neúplné a dětství tak pro ně bylo těžké, není pravidlem, že sériový vrah nemůže pocházet z úplné a fungující rodiny. Jako příklad lze uvést již dříve zmíněného sériového vraha Theodora R. Bundyho. Ten své dětství psychologům popisoval jako období plné lásky, kdy se mu rodiče plně věnovali, a dokonce ho brali do kostela. Rodiče se prý příliš nehádali, nepožívali alkohol ani nekouřili a vůči dětem chovali respekt.⁵⁷

2.4.2 Sérioví vrazi jsou muži bílé pleti

Sérioví vrazi mají zástupce ve všech rasových skupinách. Ať už se jedná o bělochy, Afroameričany, Hispánce či Asijce. Dá se říct, že celková populace Spojených států amerických odpovídá obecně rasové diverzifikaci sériových vrahů.⁵⁸ Ačkoliv je pravda, že sérioví vrazi bílé pleti tvoří většinu všech pachatelů tohoto trestného činu, na základě historické studie, která vzala v potaz 337 sériových vrahů od roku 1825 do dnešního dne, 22 % pachatelů je černé pleti. Ke stejnému výsledku se dobrala i mladší studie, která porovnávala 411 sériových vrahů. Podle ní je každý pátý sériový vrah černé pleti.⁵⁹

Od roku 1992 vytváří Univerzita v Radfordu databázi, která obsahuje data nejen o amerických sériových vrazích, ale také o těch mezinárodních. Čísla, ke kterým se dobrala, se mírně liší od výzkumu předešlého. Jde o velice zajímavý

⁵⁷ PEŠEK, Karel. *Největší mýty o mnohonásobných vrazích: nemusejí to být vykolejení samotáři.* iDNES.cz 2010. Dostupné z: http://xman.idnes.cz/nejvetsi-myty-o-mnohonasobnych-vrazich-nemuseji-to-byt-vykolejeni-samotari1st-xman-styl.aspx?c=A100108_124147_xman-styl_fro

⁵⁸ FBI: Reports and publications. FBI [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/stats-services/publications/serial-murder>

⁵⁹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů.* Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 16.

kriminalisticko-psychologický projekt. Kvůli rozšíření definice sériového vraha obsahuje v současné době databáze informace o 2 257 sériových vražích. Udává odpověď na otázku v rámci určení množství etnického podílu na sériových vraždách. Pro tento účel byla vybrána skupina 1 345 vrahů z nichž bylo 65,8 % bílé pleti, 27,9 % černé pleti, 4,9 % Hispánců a 4,7 % Asiatů.⁶⁰

2.4.3 Sérioví vrazi jsou géniové

Tento mýtus se světem šíří především z důvodu líčení vrahů jako vychytralé jedince s jasně předem promyšleným modem operandi ve filmech a seriálech. Na tuto problematiku je nutné pohlížet z dvou různých úhlů.

Prvním je inteligence. Výzkumy, které se zabývaly měřením IQ došly k závěru, že IQ sériových vrahů je poměrně stejně rozloženo jako v celé populaci. Také je důležité poukázat na to, že i velice inteligentní sériový vrah nemusí vždy jednat organizovaně a bez velkého množství za sebou zanechaných stop, které by vyšetřovatele dovedly k jeho dopadení. U 171 sériových vrahů byla pomocí rozsáhlé studie inteligence zjištěna průměrná hodnota IQ 98,7. V porovnání organizovaných a neorganizovaných vrahů jsou však značné rozdíly. U neorganizovaných hodnota IQ dosahovala 92,5 kdežto u organizovaných pachatelů byla zjištěna průměrná hodnota IQ 113,9.

Druhým je promyšlený vzorec. V případě, že má pachatel komplexně promyšlený vzorec, je pro kriminalisty velice těžké takového vraha dopadnout.⁶¹

⁶⁰ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 20.

⁶¹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 17-18.

3. Psychologické profilování

Psychologické profilování pachatele je soustavným vyhodnocením veškerých dostupných informací o trestném činu, které jsou následně podrobeny rozboru chování pachatele. Pro vyšetřování trestných činů, především pak těch násilných, je psychologické profilování velkým přínosem. Někdy se místo pojmu psychologické profilování používá též pojem analýza trestného činu.⁶²

Při profilování dochází k analýze vzorců chování, popisu místa činu a podobných trestných činů, především pokud se jedná o sériový trestný čin. Následný profil pachatele vykazuje predikci jeho možného chování. Cílem je tedy zařazení pachatele do konkrétní skupiny, zjištění jeho motivu a toho, jakým způsobem trestný čin páchá. Důležitou součástí je mimo jiné i předpověď toho, jakým směrem se bude jeho trestná činnost vyvíjet a za jakých okolností je schopen pokračovat. V profilu je zařazen popis vlastností, osobnostních rysů a pravděpodobné reakce na policii. Velkou roli přitom hraje pachatelovo dětství. Profil pak obsahuje informace, které mohou pomoci ke zjištění identity pachatele. Psychologický profil pachatele má samozřejmě i své odpůrce, jejichž hlavním argumentem je tvrzení, že není možné zařadit vraha do kategorie pouze na základě několika statistik, protože každý člověk je individuální osobností. Ačkoliv není pravidlem, že každý psychologický profil na pachatele sedí a pomůže s jeho dopadením, psychologické profilování je dle mého názoru přínosným vyšetřovacím postupem. Je totiž důležité si uvědomit, že profil pachatele závisí na kvalitě shrnutého vyšetřovacího materiálu. Psychologický profil není schopen napravit chyby, kterých se vyšetřovatelé dopustili a ani nezaručuje, že s jeho pomocí dojde k identifikaci pachatele. Cílem psychologického profilu je poskytnutí

⁶² DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 20.

materiálů, které dopomohou při selekci podezřelých či při výběru vhodné strategie při vyšetřování.⁶³

Ve vědecké komunitě, která se zabývá psychologickým profilováním jsou dva přístupy, které na sebe navazují. Prvním z nich je přístup, který je zastupován FBI kde tento obor jako takový vznikl. Druhý přístup se vyvinul v Evropě, konkrétně ve Velké Británii a je zastoupen Centrem pro investigativní psychologii. Ta se primárně soustředí na výzkum trestné činnosti. Tyto školy využívají rozdílné metody pro vypracování profilů. Rozdílnost vychází především z toho, že FBI přišla s technikou vytváření profilu jako první a Britská škola vznikla na základě studií, které přístup FBI kritizovaly.⁶⁴

3.1 Škola analýzy trestného činu FBI (Americký model)

Škola FBI se zaměřuje na deduktivní metodu, která je vlastně procesem interpretace forenzních důkazů a velice důkladné zkoumání jednotlivých pachatelů z hlediska jejich chování na místě trestného činu. Záleží především na schopnostech a zkušenostech psychologa, znalce, který vychází z informací, které jsou přítomné a soustředí se primárně na motiv spáchání trestného činu.⁶⁵

Tento přístup je založen na obecných pravidlech chování pachatele, který byl tvořen dlouhá léta odborníky psychologie, kriminalistiky a dalších spřízněných vědních oborů. Základem tohoto přístupu je již dříve zmíněné dělení pachatelů na organizované a neorganizované typy.⁶⁶

⁶³ POLIŠENSKÁ, Veronika Anna. *Profilování pachatelů trestných činů*, Kriminalistika, no. 4, 2008. ISSN 1210-9150, článek dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/profilovani-pachatelu-trestnych-cinu.aspx>

⁶⁴ POLIŠENSKÁ, Veronika Anna. *Profilování pachatelů trestných činů*, Kriminalistika, no. 4, 2008. ISSN 1210-9150. článek dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/profilovani-pachatelu-trestnych-cinu.aspx>

⁶⁵ TURVEY, B. *Behavior evidence: understanding motives and developing suspects in unsolved serial rapes through behavioral profiling techniques*. 1996.

⁶⁶ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 20.

3.2 Škola investigativní psychologie (Britský model)

Jak bylo již řečeno, tento přístup se vyvinul ve Velké Británii a je pod záštitou Centra pro investigativní psychologii v Liverpoolu, které se soustřeďuje především na výzkum trestné činnosti. Cílem této školy je vytvoření vědecké disciplíny, která vytvoří teorii, jež bude moci sloužit při vyšetřování. Tyto teorie jsou pevně zakotveny v empirické a vědecké psychologii. Škola investigativní psychologie se na rozdíl od přístupu FBI nezabývá pouze o výzkum trestných činů jako je vražda, znásilnění, vloupání či žhářství, ale zajímá se také o proces rozhodování policie během vyšetřování. Na základě empirických výsledcích výzkumů, které obsahují určitý počet pachatelů daného trestného činu pak vytváří jednotlivé profily. Na základě těchto výzkumů lze poté vytvořit závěr, který se týká vlastností a také chování pachatele trestného činu. Profil, který je vytvořen pak dopomáhá vědcům k ověření jeho platnosti a mimo jiné může být počátkem dalšího zkoumání.⁶⁷ Pro školu investigativní psychologie je důležitý pojem tzv. Geografické profilování, které vychází z poznatku, že mezi místem spáchání trestného činu a místem bydliště hledaného pachatele existují určité, nikoliv náhodné souvislosti.⁶⁸

3.3 Konkrétní příklady sériových vrahů

Psychologické profilování bylo součástí vyšetřování několika sériových vražd, za kterými stáli vrazi, jejichž jména zná v důsledku jejich brutálního jednání celý svět. V této kapitole bych ráda představila několik sériových vrahů v rámci jejich charakteristiky, stručného životopisu, popisu vražd, které spáchaly, a především způsob jakým byly spáchány. Prvotně bude představeno vrahovo dětství z pohledu socioekonomické situace, ve které se rodina nacházela. Následně bude popsán vrahův vztah k rodičům a vrstevníkům. Poté se dostaneme k dospívání a také k momentům, kdy se začaly projevovat prvotní patologické jevy v jeho chování. Jako další bude následovat již část, která se bude věnovat vražedné sérii

⁶⁷ POLIŠENSKÁ, Veronika Anna. *Profilování pachatelů trestných činů*, ISSN 1210-9150, s. 2–3. článek dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/profilovani-pachatelu-trestnych-cinu.aspx>

⁶⁸ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 21.

a způsobu jejího spáchání, obětí a motivům. V závěru bude uvedeno, jaký rozsudek byl na vraha uvalen.

3.3.1 Theodor Robert Bundy

- Počet obětí: 22 (pravděpodobně více)
- Vzdělání: univerzitní vzdělání v oboru psychologie, práva
- Způsob zabití: nůž, sekáček na let, spoutání
- Věk první vraždy: 28 let
- Vražedná aktivita: 1974-1978
- Prediktory: psychopatie, sociopatie, maniodepresivní psychóza, deprese, izolace
- Typ vraha: misionář – power seeker
- Typ oběti: mladé dívky
- Rozsudek: trest smrti

Život: Narodil se 24. listopadu 1946 v domově pro svobodné matky velmi mladé dívce, Eleanor Louise Cowellové, která se po porodu odstěhovala zpět k rodičům. Bundy byl vychováván svými prarodiči v domnění, že se jedná o jeho matku s otcem. Otce (dědečka) lze popsat jako podivína a rasistu, který měl násilné sklony. Mlátil svou ženu i zvířata, často byl spatřen, že mluví s imaginárními lidmi a ubližoval svým dětem. Babička byla tichá, hluboce submisivní žena, která se léčila s depresí. V roce 1950 se Eleanor i se synem přestěhovala a vdala se za Johnnyho C. Bundyho, který následně Theodora adoptoval. V manželství měli dohromady 4 děti. Již nyní se Ted začíná chovat podivně.⁶⁹

Co se týče povahy Bundyho, dá se říci, že se spíše stranil ostatních, byl stydlivý a stával se obětí šikany. Ve škole se však snažil a jeho prospěch byl nadprůměrný. Trávil mnoho času s dětmi své biologické matky, o které si ovšem myslel, že je jeho sestrou. Ve 21 letech zažívá svůj první milostný vztah, který ho změnil k dobrému. Začíná být otevřenější a vnímavější vůči okolí. Zlom pak ovšem

⁶⁹ HORÁK, Petr. *Theodor Robert Bundy: Životopis*. Encyklopedie sériových vrahů [online]. Dostupné z: <https://www.encyklopedievrahu.cz/clanky/theodor-robert-bundy.html>

přichází v momentě, kdy se sním jeho přítelkyně o dva roky později rozchází a Bundy propadl hluboké depresi. V této moment dochází k dalšímu zlomu, kdy se dozvídá pravdu o své rodině, tedy že dívka, kterou vnímal celý život jako svou sestru je vlastně jeho matkou a rodiče jsou ve skutečnosti jeho prarodiče. Po tomto zjištění se Bundy od rodiny odstěhoval do ústraní a žil samotářským životem. Nastupuje na vysokou školu, kde studuje obor psychologie a čínština. Zajímá se o politiku, a dokonce se zapojuje do volební kampaně tehdejšího guvernéra. Pracuje na krizové lince pro sebevrahy, kde se podílel mimo jiné na zpracování zpráv pro královskou akademii na téma prevence kriminality. Dokonce získává uznání za záchranu života tonoucího chlapce od policejního orgánu v Seattlu. Po absolvování Washingtonské univerzity se rozhodl studovat právnickou fakultu na univerzitě v Utahu. V roce 1973 se shledává se svou první dívkou, se kterou se následně v Kalifornii zasnoubí. Po čase s ní však přerušil veškeré styky, a nakonec i kontakt a ke svatbě tak nikdy nedošlo. Do této chvíle však nic nenaseďčovalo tomu, co se z Bundyho během několika měsíců stane.⁷⁰

Vražedná série: Roku 1974 dochází k Bundyho první vraždě a následně vraždí v časovém úseku přibližně jednu oběť měsíčně. Oběťmi jsou mladé studentky univerzity, které Bundy unáší přímo z kampusu a následně je znásilňuje. Těla jsou nalezená až po delším čase a jeví známky brutálního útoku. Bundy se poté přesouvá na jiné místo, konkrétně do rekreačního střediska, kde opět dochází k častým únosům mladých dívek, které se však už domů nikdy nevrátily. Následně odjíždí do Salt Lake City, kde začíná vraždit s kratšími časovými úseky mezi útoky. Během období jednoho měsíce Bundy usmrtil další tři dívky.

Osudovou chybou se stává jeden nezdařený pokus o únos dívky, která mu byla schopna za jízdy vyskočit z auta a utéct. Následně vše nahlásila na policii, které dala taky pachatelův popis. Bundy také vlastnil dosti specifické auto, které mělo hnědou barvu a jednalo se o model Volkswagen brouk. Jeho portrét se dostal do médií, kde ho poznala bývalá partnerka. V tu dobu byl Bundy v Kalifornii, kde pokračoval s vražděním. Zde byl také zadržen policejní hlídkou, která v jeho autě

⁷⁰ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 180.

našla mimo jiné sekáček na maso, nože, masku, pouta a také vzorky vlasů, které patřily jeho obětem. Jeho krev se shodovala se vzorky krve, které byly nalezeny na šatech obětí. V neposlední řadě bylo také zjištěno, že v okruhu deseti kilometrů od míst únosů byla zaznamenána aktivita z Bundyho platební karty. Na základě těchto důkazů byl Bundy předvolán před soud. Při přestávce hlavního líčení se však Bundymu podařilo oknem utéct ze soudní síně. Po několika dnech byl znovu dopaden, avšak přesto, že byl následně 6 měsíců všude doprovázen dozorcí, podařilo mu opět utéct z vazební cely. Než došlo k jeho dohledání a zatčení, zavraždil Bundy další tři dívky na Floridě.⁷¹

Rozsudek: Bundy byl postaven před soud a obviněn z únosů a vražd svých obětí, ke kterým sám přiznal. Při obhajobě neprojevil známky lítosti nad svými činy. Ačkoliv byl velice afektovaný a snažil se prosit o milost v slzách, šlo pouze o poslední střípky snahy o manipulaci svého okolí. Soud mu uložil trest smrti, který měl být vykonán v roce 1986. Po rozsudku pronesl tvrzení, že sériových vrahů je všude mezi námi mnoho, a mohou to být naši otcové, bratři či manželé a že těla mrtvých dětí budou přibývat i po jeho usmrcení. Na závěr dodal, že vraždění bylo pro pocit moci, a ne kvůli chtíči či násilí a jediné čeho lituje jsou lidé, kteří pociťují vinu, kterou on nikdy nepoznal. Rozsudek smrti byl nakonec vykonán až v roce 1989 kvůli velkému množství odkladných aktů.⁷²

Na základě poznatků bychom tohoto vraha je z hlediska dominance fází sériové vraždy označili jako jedince, pro kterého je dominantní čtvrtá fáze, kdy dochází k ukořistění oběti. Z pohledu empirické typologie patří k vrahům sexuálníím, kteří ve vraždě hledají své uspokojení. Z hlediska typologie na základě motivu bychom Bundyho zařadili pod vraha *hedonistu*, který páchá vraždy pro požitek a zároveň spadá pod podtyp *power seekera*, který se vyznačuje chtíčem po nadvládě a moci nad obětí. Dle organizovanosti pachatele bychom ho s jistotou zařadili mezi

⁷¹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 181-183.

⁷² DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 183.

organizované vrahy. A konečně dle behaviorální typologie patří k implozivním sériovým vrahům.

3.3.2 Andrei Romanovich Čikatilo

- Počet obětí: 53
- Vzdělání: univerzitní
- Způsob zabití: kladivo, sekyra, nůž, znásilnění, mučení
- Věk první vraždy: 42 let
- Vražedná aktivita: 1978–1990
- Prediktory: izolacionismus (stranění se), psychicky týrán matkou, zkušenost se smrtí, krví hladomorem, oběť šikany, impotence
- Typ vraha: lust, power, thrill
- Typ oběti: děti a mladí lidé, obě pohlaví
- Rozsudek: trest smrti

Život: Jeden z nejhorších světových sériových vrahů a kanibalů se narodil 13. října 1936 na Ukrajině ve vesnici Yablochnoye, která patřila do v dřívějšího SSSR v období, kdy na Ukrajině panoval hladomor. V tomto období se kvůli hladu a chudobě hladovějící vesničané uchýlovali i ke kanibalismu. Od mala slýchal Čikatilo od své matky příběh o tom, jak se jeho starší bratr Štěpán stal obětí kanibalismu po tom, co ho unesli sousedé. Ačkoliv neexistují žádné záznamy o existenci tohoto bratra, natož o tom, že byl sněden, na malého chlapce tato historka silně působila. Často si pak prý často představoval, co se bratrovi po únosu dělo.⁷³

Jako malý byl šikanován ostatními dětmi z mnoha různých důvodů (silná krátkozrakost, zženštilost, kožní problémy) a tak pro něj začlenění mezi ně nebylo jednoduché. Matka ho ponižovala a mlátila zas kvůli pomočování. Čikatilo byl tedy raději v ústraní, sám a věnoval se čtení. Zálibu našel především v knihách o partyzánech, kteří mučili své zajatce.⁷⁴

⁷³ HORÁK, Petr. *Andrej Romanovič Čikatilo: Životopis. Encyklopedie sériových vrahů* [online]. Dostupné z: <https://www.encyklopedievrahu.cz/clanky/andrej-romanovic-cikatilo.html>

⁷⁴ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 219.

Otec Čikatila byl povolán do armády, když chlapci bylo pouhých pět let. Prožil si tedy hrůzy války plnými doušky. Ve válce byl však jeho otec zraněn a stal se zajatcem německé armády. V roce 1949 se otec vrátil poté, co byl osvobozen americkou armádou. Sovětským svazem byl však označen jako zbabělec a zrádce, a co hůř, i mladý Čikatilo, který byl zarytým komunistou mu vyčítal jeho zajetí. V 16 letech se Čikatilo začal zajímat o politiku, dokonce se stal i mluvčím školy a editorem školních novin. I přesto se však nebyl schopen plně socializovat a zkušenosti s ženami žádné neměl. Důvodem byl především fakt, že trpěl chronickou impotencí. To silně ovlivňuje i jeho vztah k sobě samému. Začíná se nenávidět.⁷⁵

V osmnácti letech, po nezdařených zkouškách na právnickou fakultu na univerzitě v Moskvě, je povolán do armády, kde se cítí ohrožený a má strach. Ve stejném období se pokouší navázat vztah s ženou a mít s ní sex. Kvůli jeho impotenci však neuspěje. Sává se terčem posměchu svého okolí, a proto se dále o žádné podobné akty nepokouší a uchyluje se k sebeuspokojování, na kterém se stává až chorobně závislý.

Po dokončení svých závazků na Ukrajině se Čikatilo stěhuje do Moskvy, kde ho jeho sestra seznamuje s jednou ze svých známých, Fedosií, za kterou se zanedlouho Čikatilo provdává. Netrvalo však dlouho, než jeho žena zjistí, že Čikatilo nejeví prakticky žádné známky zájmu o sex. I přesto se jim však podaří zplodit dvě děti.

V roce 1971 absolvuje na univerzitě v Rostovu a stává se učitelem na střední škole. Zde se však opět stává terčem posměchu kvůli nedostatku autority a respektu jak ze strany studentů, tak i od svých kolegů. Díky svému politickému zázemí je však „nedotknutelný“ a tak mu prochází činy jako obtěžování dívek na toaletách či v bazénu nebo pokus o znásilnění. I přes protesty jsou jeho činy přehlíženy pro jeho politickou aktivitu.⁷⁶

⁷⁵ HORÁK, Petr. *Andrej Romanovič Čikatilo: Životopis. Encyklopedie sériových vrahů* [online]. Dostupné z: <https://www.encyklopedievrahu.cz/clanky/andrej-romanovic-cikatilo.html>

⁷⁶ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 220–221.

Vražedná série: V roce 1978 se i s rodinou stěhuje na venkov kde začíná i dvanáctileté období hrůzy při kterém připraví o život nejméně 53 dívek a chlapců způsobem, který si do té doby nikdo nedovedl představit.

Jeho první obětí je devítileté děvče, které z nádraží nalákal do odlehlé chatrče v lese, kde se ji pokusil znásilnit. Po neúspěšném pokusu o erekci dívku ubodal a tělo vhodil do řeky. Dopustil se však několika chyb. Na nádraží byl spatřen, jak se s dívkou baví a následně s ní odchází z nádraží pryč. Svědkyně, která tomu byla přítomna podala policii informaci o pachatelově podobě. I přesto však policie zatkla místního mladíka, který byl dříve podezírán z obdobného činu, ačkoliv se ani zdaleka nepodobal osobě, kterou svědkyně popsala.

Čiaktilo si většinu svých obětí hledal na nádraží, kde působil klidně a vzbuzoval v ostatních důvěru. Neměl strach z dopadení ani z výslechů, kterým byl postupem času podroben dokonce několikrát. Byl trpělivý a na svou oběť byl schopen čekat i několik hodin. Lidé si ho nevšimli a nevzbuzoval v nich obvykle žádné podezření. Po získání důvěry své oběti ji odvedl do lesa. Do poslední chvíle neměl přesný plán toho, co s obětí udělá, jakým způsobem ji usmrtí ani to, jak se následně zbaví těla. To vše záviselo na jeho momentálních potřebách a představách, které chtěl ukojit. Někdy oběť umlátil, ubodal, udusil a někdy rozřezal zaživa. Někdy došlo ke znásilnění dívek či chlapců, někdy pouze masturboval nad jejich mrtvým tělem. V nějakých případech pil jejich krev či odřezával části jejich těl, které si následně odnesl domu jako trofej. Na mrtvolách byly obvykle zohaveny pohlavní orgány. U dívek se jednalo o poškozenou pochvu, dělohu, močový měchýř nebo břicho, někdy jim dokonce uřezával ňadra. U chlapců šlo obvykle o zmrzačení genitálií a řitního otvoru. U všech jeho obětí byla ale vždy známka extrémní agrese v podobě mnohačetných bodných ran především na očních důlcích, protože měl pocit, že ho oběť i po smrti vidí. Jeho nekrosadistické touhy byly ukojeny až v momentě vraždy. Po dopadení prohlásil o své první vraždě, že činu litoval, protože v něm probudil nenasytanou vražednou bestii, kterou se poté stal. Tvrdil, že v něm zanechala velice silný dojem, který do

té doby nikdy nezažil. Popsal jej jak pocit šílenství, který byl poháněn určitým druhem bestiální vášně. Pocit rozkoše, který je nepopsatelný.⁷⁷

Když počet vražd začal rychle narůstat, byl k vyšetřování povolán i forenzní analytik Viktor Burakov, který usoudil, že vrah musí trpět abnormální úchylkou, která se již dříve musela projevit násilným chováním. Následně byl předvolán každý muž z Rostovské oblasti, který byl někdy odsouzen za sexuálně násilný čin. Pokračovalo to předvoláním všech homosexuálů, pedofilů a mentálně postižených. Z biologických stop na místech činu byla zjištěna vrahova krevní skupina, čímž se zúžil okruh podezřelých. Kdo z předvolaných mužů odpovídal této krevní skupině, byl nadále držen ve vazbě. Předvolán byl dokonce i sám Čikatilo, jehož krevní skupina však neodpovídala té, která byla nalezena, a tak byl opět propuštěn. Ačkoliv byl spatřen v blízkosti tramvajového nádraží oslovujíc mladé lidi, po dalším výslechu byl opět propuštěn. Policie následně obvinila mentálně postiženého muže, který se sám k vraždám přiznal a uvedl jména dalších mentálně postižených kamarádů, kteří údajně vraždy spáchali s ním. Ačkoliv neodpovídali popisu a nebyli schopni popsat žádnou z vražd ani uvést místa činu, policie jejich doznání věřila. Bylo tomu tak až do chvíle, kdy i po jejich zatčení vraždy opět začaly přibývat, a tak byli policisté opět na začátku. Následkem jejich brutálním výslechům jeden z postižených mužů zemřel a druhý spáchal ve vazbě sebevraždu.⁷⁸

Byl tedy vypracován profil, kde byl pachatel popsán jako sexuální deviant, který toužil po kontrole nad obětí a demonstroval vlastní dominanci nad ženami tím, že jim mrzačil pohlavní orgány. Jednalo se o jedince, který byl heterosexuální orientace, ačkoliv mezi oběťmi byli i mladí chlapci, kterým však odstraňoval pohlavní orgány, aby navenek vypadali jako ženy. K sexuálnímu uspokojení dochází při usmrcení a torturizaci oběti. Na základě chybějících orgánů oběti vyšetřovatelé došli k závěru, že si je vrah odnáší s sebou jako trofej. Věk byl

⁷⁷ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 222.

⁷⁸ HORÁK, Petr. *Andrej Romanovič Čikatilo: Životopis. Encyklopedie sériových vrahů* [online]. Dostupné z: <https://www.encyklopedievrahu.cz/clanky/andrej-romanovic-cikatilo.html>

odhadován mezi 45 a 50 lety, avšak ani na základě těchto skutečností nebyl pachatel dopaden.⁷⁹

Ani po přizvání Dr. Alexandr Bukhanovského, moskevského psychiatra, který potvrdil předchozí profil a dodal, že se nejedná o schizofrenika ani o mentálně zaostalého jedince, ale o člověka, který má pevný plán, kterého se drží, dokud nedosáhne cíle a pravděpodobně je svým vnitřním nutkáním nucen páchat další vraždy, nebyl Čikatilo dopaden a během následujících let spáchal na dvě desítky vražd.⁸⁰

Až v roce 1990 byl Čikatilo zadržen poté, co byl spatřen, jak vychází z lesa se zakrváceným obličejem. K výslechu byl přizván právě Dr. Bukhanovský kde se ukázaly jeho závěry z psychologického profilu jako pravdivé. Po rozhovoru s psychiatrem se Čikatilo doznal k vraždě spáchané již v roce 1978.⁸¹

Rozsudek: 14. dubna 1992 byl Čikatilo postaven před soud. Kvůli bezpečnosti byl umístěn doprostředka soudní síně v ocelové cele s okovy na nohou i na ruku. Celé dva dny trvalo pouze přečtení všech bodů obžaloby. Při procesu se Čikatilo vysmíval veřejnosti a pozůstalým. Užíval si zájmu tisku a neprojevoval žádnou lítost nad spáchanými činy. Nejprve se snažil přesvědčit porotu a vyšetřovatele o tom, že trpí schizofrenií a je nesvéprávný, to bylo však okamžitě vyvráceno. Pro nezvratné důkazy, které dokazovaly jeho vinu včetně jeho doznání byl odsouzen za třiapadesát vražd k trestu smrti. Popraven byl 14. února 1994.

Doposud je Čikatilo považován za jednoho z nejhorších a nejbrutálnějších vrahů v historii lidstva. Jednalo se o velice inteligentního organizovaného vraha bez známek svědomí. Byl jasným příkladem pachatele, jenž dlouhodobě potlačoval pocit zlosti a napětí, které vznikaly od dětství, kdy byl šikanován a ponižován a také z důvodu vědomí své impotence. Každou další spáchanou vraždou jeho potřeba po čerstvé krvi sílila, nekrosadistická potřeba se stupňovala, a tak se

⁷⁹ KERR, Gordon. *Mapping the trail of a crime: how experts use geographic profiling to solve the world's most notorious cases* / Gordon Kerr. 2012. s.210-215 ISBN 9781606523285.

⁸⁰ RAMSLAND, K. *How Cutting-Edge Forensics Took Down 12 Notorious Serial Killers*. The Berkley Publishing Group, 2009, s.130-158. ISBN13: 9780425226032.

⁸¹ RAMSLAND, K. *How Cutting-Edge Forensics Took Down 12 Notorious Serial Killers*. The Berkley Publishing Group, 2009, s. 130-158. ISBN13: 9780425226032.

i jeho profil vyvíjel. Na závěr nutno dodat, že výsledky neurologických ani žádných jiných vyšetření neprokázaly jakékoli poranění mozku či nesvéprávnost.⁸²

Pro Čikatila byla z hlediska dominance fází jednoznačně nejdominantnější pátá fáze, která se týká přímo vražedného aktu, kdy pachatel dosahoval sexuálního vyvrcholení. Další důležitou fází pro něj byla i fáze šestá – trofeismus. Velice rád si z místa vraždy odnášel části těl svých obětí domů. Z pohledu empirického výzkumu typologie patří k sexuálním sériovým vrahům. V rámci typologie na základě motivu, je zde souběh tří podtypů hedonistického vraha, a to konkrétně lust, power a thrill killer. Můžeme totiž říci, že motivem bylo jak sexuální uspokojení, při kterém oběti sadisticky mučil, tak touha po vzrušení a následný zážitek z aktu, ale i pocit nadvlády nad lidským životem a smrtí. V rámci behaviorální typologie spadá Čiaktilo pod latentní typ sériového vraha, jež se velice dlouho odhodlával k vraždě, ale po první zkušenosti s ní začal jednat impulzivně a frekvence útoků rostla. Neskončil, dokud nebyl uvězněn. Dle organizovanosti lze říci, že spadal spíše pod neorganizovaného vraha, který na místech činu zanechával velké množství stop, ačkoliv určitými projevy částečně naplňoval i znaky organizovanosti.

⁸² DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 222.

3.3.3 Jeffrey Lionel Dahmer

- Počet obětí: 17
- Vzdělání: středoškolské
- Způsob zabití: kladivo, sekyra, nůž, mačeta, kyselina, uškrcení, znásilnění, rozřezání, sadismus, nekrofilie
- Věk první vraždy: 18 let
- Vražedná aktivita: 1978–1991
- Prediktory: inklinace k rasismu, alkoholismus, hostilita ke zvířatům, agresivita k vrstevníkům, poruchy chování, častá sexuální aberace, thanatofilní inklinace
- Typ vraha: visionary, power, thrill, lust
- Typ oběti: mladí chlapci (především homosexuálové)
- Rozsudek: patnáctinásobné odnětí svobody (936 let), zavražděn spoluvězni roku 1994

Život: Jeffrey se narodil 21. května 1960 ve Wisconsinu. Jeho matka trpěla v průběhu těhotenství záchvaty paralýzy. Velice často se stěhovali a Jeffreyho otec trávil většinu svého času v práci jako chemický inženýr. Matka byla neurotička, a tak se postupem času stávalo manželství čím dál více rozporuplné.⁸³ V osmi letech se začal zajímat o mrtvoly zvířat, které našel a prováděl na nich různé experimenty. Nikdy však zvíře, jako tomu bývá u mnohých sériových vrahů, nezabil ani nemučil. Od otce dostal chemickou sadu, díky které zvířata zbavoval kůže a zkoumal poté jejich vnitřnosti, které ho fascinovaly.⁸⁴

Povahově byl klidný, tichý spíše samotář, který trávil velké množství času v lese. Na střední škole na sebe strhával pozornost spolužáků různými podivnými vtípkami. Kolem čtrnáctého roku života si začíná uvědomovat, že je homosexuál. V tomto období začíná mít první sexuální představy, ve kterých souloží s mrtvým tělem. Už v tomto věku má problémy s alkoholem, kvůli kterým má problémy ve škole.

⁸³ Jeffrey Dahmer: Děťství a mládí. *Serial killers.cz* [online]. 2009. Dostupné z: <https://www.serialkillers.cz/jeffrey-dahmer>

⁸⁴ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 225.

Rodiče se tedy rozhodli poslat Jeffreyho na venkov k babičce. Tam se však jeho problémy ještě prohlubují a stává se více samotářským. V 18 letech po rozvodu svých rodičů se odstěhoval a osamostatnil. To dalo Dahmerovi potřebnou volnost k naplnění jeho sexuálních morbidních představ.⁸⁵

Vražedná série: První obětí se stal devatenáctiletý Steven Hicks, kterého nabral jako stopaře Dahmer do svého auta a nabídl mu, že by mohl společně s ním doma popít. Poté co se Hicks rozhodl, že odejde, Dahmer zpanikařil. Nechtěl, aby odešel, a proto několika ranami do hlavy mladíka uvedl do bezvědomí. Následně ho škrtil do té doby, dokud si nebyl jist, že je Steven mrtvý. Posléze se s tělem mazlil a sexuálně se nad ním uspokojoval. Poté tělo nožem rozčtvrtl, pomocí chemikálií rozpustil a následně zahrabal.⁸⁶

Po první vraždě vstoupil Dahmer do armády, ze které byl však propuštěn kvůli konzumaci alkoholu a rasistickým výrokům vůči Afroameričanům. Rok strávil v proti alkoholové léčebně. Netrvalo však dlouho a opět začal pít. Ačkoliv se nějaký čas nažil svým vražedným představám bránit, nakonec jim podlehl.

Své oběti vyhledával především v klubech pro homosexuály. Scénář byl vždy podobný. Nejprve s obětí popíjel a poté ji pozval k sobě domů pod záminkou nabídky úplaty za fotografování, striptýz nebo sex. Ve většině případů se jednalo o mladé Afroameričany. V bytě svým obětem následně podal sedativa rozpuštěná v nápoji. Následně muže ubodal nebo uškrtil. Poté s nimi provozoval posmrtný orální nebo anální sex. Po ukojení svých sexuálních potřeb těla rozřezal a dal do velkých barelů s kyselinou, ve které je rozpustil. Obvykle si nějakou část těla nechal jako trofej. Vše si mimo jiné pečlivě fotil a fotky uschoval do alba. Podezření padlo ve chvíli, kdy se z bytu ozývaly zvuky pily a vinul se z něj prudký zápach.⁸⁷

Dle tvrzení Dahmera ho silně vzrušoval už samotný pocit moci nad obětí, když se za ní zavřely dveře od jeho bytu. Zabití ho nejprve dle vlastních slov uspokojilo na

⁸⁵ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 225-226.

⁸⁶ HORÁK, Petr. Jeffrey Lionel Dahmer: Série vražd. *Encyklopedie sériových vrahů* [online]. 2009. Dostupné z: <https://www.encyklopedievrahu.cz/clanky/jeffrey-lionel-dahmer.html>

⁸⁷ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 226.

několik měsíců, avšak postupem času se tato perioda zkracovala a on pociťoval potřebu vraždit mnohem častěji. Vymykal se kontrole. Během necelých čtyř let Dahmer brutálně zavraždil, znásilnil a rozřezal 16 mladých mužů.

Osudným mu byla jeho poslední oběť, Tracy Edwarts, kterému se na poslední chvíli podařilo utéct a vyhledat policii, která šla následně stížnost mladíka prověřit. Tak vyšly hrůzné skutečnosti Dahmerova vraždění napovrch.

Tracy Edwarts nahlásil policii, že po popíjení s neznámým bělochem v jeho bytě byl překvapen velkým nožem, kterým mu pachatel vyhrožoval. Nasadil mu pouta a poslal ho do ložnice, kde ho nutil sledovat horor. Edwarts si v ten moment všiml fotografií mrtvých těl, které zde ležely. Snažil se zachovat klid, ačkoliv stále seděl vedle sériového vraha, který pevně svíral velký nůž a oznámil mu, že má v plánu sníst jeho srdce. Ve chvíli nepozornosti Dahmera prudce udeřil do hlavy a utekl.

Policisté šli tedy ověřit výpověď mladíka. Dveře jim otevřel muž, který se identifikoval jako Jeffrey Lionel Dahmer. V ten moment policisté ucítili nepředstavitelný zápach, který z bytu vycházel. Jeffrey spolupracoval a nejevil známky nervozity. Vpusťil policii dovnitř. To, co je zde čekalo si však nikdo neuměl představit. Při vstupu do ložnice našli v šuplíku desítky fotografií zohavených těl zavražděných mužů ve všemožných polohách. Mimo to zde byly také fotografie samostatných lidských hlav, které byly odděleny od torza. To policii stačilo k tomu, aby Dahmerovi nasadili pouta. Ten se pokusil neúspěšně utéct. Poté následovala prohlídka kuchyně, kde v lednici našli lidské hlavy, krev a jiné další části lidských těl.

Později v bytě bylo nalezeno několik lidských lebek, a dalších pozůstatků včetně vnitřností. V ložnici byl také nalezen barel, který obsahoval kyselinu, ve které byly rozložena tři lidská torza.⁸⁸

Rozsudek: Ke všem 17 vraždám se Jeffrey doznal a před soudem jen tiše vyslechl rozsudek. Ve vazební věznici ale zabil jednoho ze spoluvězňů a byl tak přemístěn na samotku. Z nařízení soudní prokuratury proběhlo zkoumání

⁸⁸ Jeffrey Dahmer: Dětství a mládí. *Serial killers.cz* [online]. 2009. Dostupné z: <https://www.serialkillers.cz/jeffrey-dahmer>

Dahmerova duševního, který byl označen za mentálně nesvéprávného. Byl shledán vinným, a ačkoliv žádal o trest smrti, který si prý zasloužil, byl odsouzen k odnětí svobody na 936 let. Ve věznici byl však svými třemi spoluvězni 3. července 1994 zabit.⁸⁹

Pro Dahmera je dominantních více fází. Uspokojení nacházel už ve vyhledávání a navíjení oběti tak i v samotném vražedném aktu. Lze ho zařadit pod sexuální sériové vrahy. Z hlediska motivace k vraždění, jde o vizionáře, power seekera, ale lze o něm říci, že je zároveň thrill i lust killer. Řadíme ho k organizovaným sériovým vrahům a z hlediska behaviorální typologie spadá pod implozivní pachatele.

⁸⁹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 226.

Závěr

Cílem práce bylo podat ucelený rejstřík informací o sériových vraždách, o aspektech, které mají vliv na zformování osoby sériového vraha a zda jsou zde určité prediktory, které mohou odhalit možnost zformování sériového vraha ještě před tím, než se jím doopravdy stane.

Pro pochopení byl v první kapitole stručně vymezen pojem mnohonásobné vraždy a také jaké druhy mnohonásobných vražd existují v souvislosti s častým zaměňováním pojmů. Masová vražda je fenoménem posledních let, ale na rozdíl od vraždy sériové se jedná o akt usmrcení většího počtu obětí naráz, v jeden moment na jednom určitém místě, kdy nedochází u pachatele k emočnímu vychladnutí. Masové vraždy jsou bohužel velice často páchány na školách, především pak ve Spojených státech amerických. Záchvatová vražda propojuje znaky vraždy sériové i masové. Jedná se o čin, který je páchán po dobu několika hodin maximálně dnů na rozličných místech, které se však nacházejí v blízkosti u sebe a u vraha nedochází k periodě emočního vychladnutí. Důležité je také zmínit fakt, že se jedná o jednorázovou akci, která se po skončení již neopakuje. Pachatelé tohoto druhu mnohonásobné vraždy obvykle v závěru páchají sebevraždu. Sériová vražda je čin, který je obvykle páchán z určitého duševního či psychického nátlaku na pachatele. Pro sériovou vraždu je typické usmrcení dvou a více obětí jedním či více pachateli. Mezi vraždami však musí být časový rozestup, kdy dochází k emočnímu vychladnutí pachatele. Každou sériovou vraždu lze rozdělit do několika fází z nichž každá má pro pachatele různou váhu. Je možné se setkat s vrahy, pro které je dominantnější například sledování a ukořistění oběti, při kterém prožívají pocit moci a nadvlády, a tedy i uspokojení jejich vnitřních fantazií a vražda jako taková je jen vedlejším aktem. Pro jiné je zas důležitá fáze torturizace oběti a její následné brutální usmrcení. Pro některé vrahy hrají zase důležitou roli jiné faktory jako jsou čas, místo či stav ve kterém vraždu páchají a docílí tak plnohodnotného uspokojení svých vražedných představ.

Druhá kapitola se věnuje již hlavnímu tématu diplomové práce, a to sériovým vrahům. Na začátku této kapitoly byla položena otázka, zda se člověk vrahem rodí, či se jím stává až v průběhu života. Faktem však je, že obvykle dochází ke spojení

vrozených vlastností s těmi, který vrah získává během života. Výklad vrahova myšlení, chápání a fantazií před, v průběhu a po vraždě je velice těžký, protože každý vrah je individuální, a tak i motiv, způsob zabití a následné vypořádání se s činem je u každého vraha rozdílné. Na základě výzkumu bratrů Holmesových bylo zjištěno, že všechny vražedné akty jsou odstartovány nějakým stimulem z vnitřního či vnějšího světa, který je pro vraha zlomovým. Může to být pouhá představa, která v určitý moment dosáhne takové intenzity až je pro vraha nesnesitelné se jí bránit a rozhodne se tak jednat. V ten moment dochází k předběžnému vytipování oběti, která splňuje požadavky jeho fantazie, nalákání či únosu a následnému mučení a zabití. Poté se vrah zbavuje těla. Pro některé vrahy je však typické, že si z místa činu odnesou nějaký objekt, kterým může být i část těla.

Sériové vrahy lze dělit na základě několika různých pohledů. V rámci motivu se jejich typologií zabývalo velké množství odborníků, kteří přišli s výsledkem své studie a rozdělili tak vrahy na několik typů. Jedna z nejznámějších typologií sériových vrahů na základě jejich motivu je dílem Holmese a De Burgera, kteří dělají vrahy podle společných znaků do čtyř typů a tří podtypů. Těmito významnými znaky jsou například hluboce zakořeněná vnitřní pohnutka vraždit, schopnost vraha nabýt osobní kladnou a posilující reakci z vraždy, jasné a patrné sociopatické rysy a sklony, kterými jsou například: nepřítomnost svědomí či lítosti, neschopnost sebeovládání, intenzivní agrese a chtíč, který není schopen ovládnout.

Dále lze vrahy dělit na základě jejich organizovanosti na vrahy organizované a neorganizované. S tímto přístupem přišli odborníci z FBI v druhé polovině dvacátého století a dodnes je nejpoužívanějším přístupem při rozboru trestného činu. Mimo jiné je také podstatný při rychlém vytváření profilu sériového vraha. Pro každého z těchto dvou druhů pachatelů jsou typické určité vlastnosti. U organizovaného vraha jde obvykle o člověka, který je svým okolím vnímán jako spořádaný, komunikativní a úspěšný jedinec. Dbá na svůj zevnějšek, pracuje na kvalifikované pozici, je společenský a obvykle žije s partnerem či partnerkou. Na místě činu pak nezanechává velké množství stop a jedná tak, aby přitahoval co nejméně pozornosti. Vraždu má předem naplánovanou a oběť pečlivě vybranou.

Jeho opakem je vrah dezorganizovaný, který je většinou opakem všech vlastností vraha organizovaného. Bývá na okraji společnosti, pochází z horších poměrů a vraždí spíše impulzivně bez předešlého plánování. Na místě činu lze najít velké množství stop, které tam vrah zanechal.

Dle chování vrahy rozdělujeme do čtyř skupin, přičemž každá má velice specifické povahové rysy. Explosivní pachatel je extrovertního typu, má výbušnou povahu a od mládí má problémy s dodržováním společenských norem. Obvykle nepochází z dobrých rodinných poměrů. Vyskytuje se u něj často narcismus, nízké ego a poruchy superega. Z pohledu struktury osobnosti můžeme sledovat nadprůměrný výskyt disociální poruchy osobnosti.

Implozivní pachatel je přesným opakem. Jedná se o introvertního člověka, pocházejícího spíše z dobrých poměrů. Je citově labilnější, a nalézáme u něj známky narcismu, sebestřednosti, a dokonce i sociopatické prvky. Ve škole dosahuje dobrých výsledků, ale ve společnosti se cítí nejistý.

Latentní typ vraha je velice přizpůsobivý vůči svému okolí a v dospívání obvykle nejsou shledány žádné známky asociálního chování. Jedná impulzivně a vraždy se mohou vyskytovat frekventovaněji, než je tomu u ostatních typů vrahů. Je velmi obtížné pospojovat jednotlivé vraždy ze série k sobě, protože vrah za sebou nezanechává jednotné stopy. I motiv se pro jednotlivé vraždy může výrazně lišit stejně tak jako typy obětí, které si vrah vybírá.

Posledním typem této typologie je vrah psychotický, který se od ostatních odlišuje zejména tím, že trpí závažným psychickým onemocněním, které ovlivňuje míru jeho brutality i intenzitu násilí. Motivací bývá obvykle vnitřní pohnutka či hlasy, které vrahovi říkají, co má dělat. Není schopen objektivního vnímání reality. Ovládací a rozpoznávací schopnosti tohoto jedince jsou v době páchaní trestné činnosti narušeny nebo zcela absentují, a proto se na něj z hlediska práva pohlíží jako na nepřítelného. Na základě mnoha konkrétních případů a profilů je dokázáno, že u velkého množství sériových vrahů se již v raném dětství projevovaly určité poruchy chování v nadměrné intenzitě. Obvykle se jedná o souhrn behaviorálně patologických jevů a poruch chování. Můžeme tedy tvrdit, že tyto jevy mohou složit jako prediktor násilného chování v budoucnu. Těmito

patologickými jevy jsou například hostilita ke zvířatům, fascinace ohněm, kterou dělíme na pyromanii a pyrofilii a enuréza.

Ve společnosti obecně se šíří velké množství mýtů o sériových vrahách. Jsou jimi kupříkladu tvrzení jako: sérioví vrazi jsou vždy muži bílé barvy pleti, jsou to géniové s nadprůměrným IQ, pochází z rozvrácených rodin. Tato tvrzení je však potřeba uvést na pravou míru. Ačkoliv se každé z těchto tvrzení částečně opírá o relativně pravdivé informace, nelze všechny vrahy zaškatulkovat pod tyto výroky. Je pravdou, že v mnoha případech vrah pocházel z rozvrácené rodiny, ale rozhodně neplatí, že je tak tomu u všech vrahů. Existuje velké procento sériových vrahů, kteří pocházeli ze spořádaných rodin s pevným zázemím, a i tak se z nich v budoucnu stali násilníci. Stejně tak jako je tomu s barvou pleti u sériových vrahů. Nadpoloviční většina sériových vrahů je bílé pleti, avšak diverzifikace barvy pleti sériových vrahů zcela zřejmě odpovídá celkové diverzifikaci barvy pleti populace daného státu, kde se vrah vyskytuje. Ani tvrzení, že jsou nadprůměrně inteligentní neodpovídá realitě. Existuje více druhů sériových vrahů, a pro každý typ se míra inteligence liší.

Psychologické profilování má již několik let při vyšetřování sériových vražd poměrně široké využití a v některých případech výrazně dopomůže k dopadení vraha. Nejde však o metodu absolutně spolehlivou, která by zaručovala stoprocentní úspěch. Ani u sériových vrahů, kteří byli v poslední kapitole představeni profil pachatele výrazně nezkrátil dobu k dopadení vraha. Ačkoliv byly velice detailní, a jak se později zjistilo i odpovídající skutečnosti, vraha nakonec odhalila jiná skutečnost.

Výsledkem diplomové práce je zjištění, že neexistuje nic, co by spolehlivě predikovalo osobu sériového vraha ještě před tím, než se jí sám stane. Je zde několik aspektů, které mohou predikovat zvýšenou možnost násilného chování jedince, na které se lze zaměřit. I ty se však mohou vyskytovat u člověka, který se nikdy sériovým vrahem nestane. Je zde i druhá možnost, a to ta, že žádný z prediktorů se u sériového vraha v minulosti nevyskytoval, a i tak se jedním stal. Každý sériový vrah je individuální osobností, a tak je nutno k nim i přistupovat. V některých případech jsou za své činy plně odpovědní, jindy je za jejich

patologickým chováním psychické onemocnění, které vrahovi zatemní mysl a on tak jedná bez toho, aniž by si byl svých činů plně vědom.

Seznam použitých zkratk

FBI	Federal Bureau of Investigation (Federální úřad pro vyšetřování)
IQ	Intelligenční kvocient
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
TZV	Takzvaný
USA	United States of America (Spojené státy americké)

Seznam použité literatury

Knižní zdroje:

1. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie. 3. upravené vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-0.
2. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky*, Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 9788024722078
3. DOUGLAS, J.E., BURGESS, A. W., BURGESS, A. G. and RESSLER R. K. *Crime Classification Manual – A standard system for investigating and classifying violent crimes*, Jossey-Bass, second edition, 2006.
4. DRBOHLAV, Andrej, *Etopedie – Trest smrti versus trest života pro sériové vrahy*, Univerzita Hradec Králové, Katedra speciální pedagogiky, Gaudeamus, 2005.
5. DRBOHLAV, Andrej. *Koncept behaviorální predikční analýzy u sexuálních sériových vrahů*, Rigorózní práce, Univerzita Karlova, Filosofická fakulta, 2009.
6. DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1.
7. DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4.
8. HICKEY, Eric. *Serial murderers and their victims*, Belmont, CA, 2010. ISBN 978-13-052-6169-3.
9. HOLMES, Ronald a De BURGER, James. *Serial Murder – Studies in Crime, Law and Criminal Justice*, Michiganská Univerzita: Sage, 1988. ISBN 978-08-039-2840-4.
10. HOLMES, Ronald a HOLMES, Stephen. *Profiling Violent Crimes: An Investigative Tool* (z citace Ivo Čermáka v knize Lidská agrese a její souvislosti)

11. KERR, Gordon. Mapping the trail of a crime: how experts use geographic profiling to solve the world's most notorious cases / Gordon Kerr. 2012. ISBN 9781606523285.
12. MERZ-PEREZ, Linda a HEIDE, Kathleen. *Animal Cruelty*, Rowman Altamira, 2004.
13. RAMSLAND, K. How Cutting-Edge Forensics Took Down 12 Notorious Serial Killers. The Berkley Publishing Group, 2009, s.130-158. ISBN13: 9780425226032.
14. RESSLER, Robert, DOUGLAS, John a BURGESS, Ann. *Sexual homicide patterns and motives*, The Free Press, 1992.
15. SCHECHTER, Harold a EVERIT, David, A-Z Encyclopedia of Serial Killers. Pocket Books, 1996.
16. SCHECHTER, Harold. *The Serial Killer Files: The Who, What, Where, How, and Why of the World's Most Terrifying Murderers*, New York: Ballantine Books, 2003. ISBN 978-03-454-6566-5.
17. TURVEY, B. *Behavior evidence: understanding motives and developing suspects in unsolved serial rapes through behavioral profiling techniques*. 1996.
18. WEISS, Petr. *Sexuální deviace – Klasifikace, diagnostika a terapie*, Portál Praha, 2002.

Časopisecké články:

1. ČÍRTKOVÁ, Ludmila, Sérioví vrazi, Příloha Časopisu Policista, no. 3, 2007, ISSN 1211-7943
2. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Současné trendy v kriminalistické psychologii*, z Kriminalistika. No. 12, 2007, ISSN 1210-9150.
3. MACDONALD, John Marshall. *The Treat to Kill*, American Journal Psychiatry, č.120, 1963.

4. MCCLELLAN, Janet, *Animal cruelty and violent behavior: Is there a connection?* Journal of Security Education, 2007
5. WRIGHT, Jeremy a HENSLEY, Christopher, *From animal cruelty to serial murder*, International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology, 2003.

Webové stránky a elektronické zdroje:

1. CANTER, David V. a Natalia WENTINK. *An Empirical Test of Holmes and Holmes's Serial Murder Typology*. *Criminal Justice and Behavior* [online]. 2004, ISSN 0093-8548. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/255659251_An_Empirical_Test_of_Holmes_and_Holmes's_Serial_Murder_Typology
2. FBI (Federal Bureau of Investigation). Serial murder. Dostupné z: <http://www.fbi.gov/stats-services/publications/serial-murder>
3. GAWRON, Tomáš. *Fact check: rekordní vražednost na amerických školách*, info.cz. *Zbrojnice.com* 26.1.2019 Dostupné z: <https://zbrojnice.com/2019/01/26/fact-check-rekordni-vrazednost-na-americkych-skolach-info-cz/>
4. HORÁK, Petr. *Andrej Romanovič Čikatilo: Rostovský rozparovač*. *Encyklopedie vrahů* [online]. Dostupné z: <https://www.encyklopedievrahu.cz/clanky/andrej-romanovic-cikatilo.html>
5. HORÁK, Petr. Jeffrey Lionel Dahmer: Série vražd. *Encyklopedie sériových vrahů* [online]. 2009. Dostupné z: <https://www.encyklopedievrahu.cz/clanky/jeffrey-lionel-dahmer.html>
6. HORÁK, Petr. *Theodor Robert Bundy: Životopis*. *Encyklopedie sériových vrahů* [online]. Dostupné z: <https://www.encyklopedievrahu.cz/clanky/theodor-robert-bundy.html>
7. Jeffrey Dahmer: Dětství a mládí. *Serial killers.cz* [online]. 2009. Dostupné z: <https://www.serialkillers.cz/jeffrey-dahmer>
8. MELOY, J. R. *The seven myths of mass murder*. *The Psychiatric times* Dostupné z: <http://www.psychiatrictimes.com/seven-myths-mass-murder>

9. PEŠEK, Karel. Největší mýty o mnohonásobných vrazích: nemusejí to být vykolejení samotáři. iDNES.cz 2010. Dostupné z: http://xman.idnes.cz/nejvetsi-myty-o-mnohonasobnych-vrazich-nemuseji-to-byt-vykolejeni-samotari1st/xman-styl.aspx?c=A100108_124147_xman-styl_fro

10. POLIŠENSKÁ, Veronika Anna. Profilování pachatelů trestných činů, Kriminalistika, no. 4, 2008. ISSN 1210-9150, článek dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/profilovani-pachatelu-trestnych-cinu.aspx>